

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2025
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 31.12.2024, 48

Tsiviilseadustiku üldosa seadus¹

Vastu võetud 27.03.2002

[RT I 2002, 35, 216](#)

jõustumine 01.07.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.01.2003	RT I 2003, 13, 64	01.07.2003
19.11.2003	RT I 2003, 78, 523	27.12.2003
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
21.02.2007	RT I 2007, 24, 128	26.03.2007
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
29.01.2009	RT I 2009, 13, 78	01.07.2009
25.02.2009	RT I 2009, 18, 108	01.05.2009
20.05.2009	RT I 2009, 30, 177	01.07.2010
17.06.2010	RT I 2010, 38, 231	01.07.2010
17.11.2010	RT I, 06.12.2010, 1	05.04.2011
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 3	01.01.2018, osaliselt 23.03.2014 ja 01.01.2016
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 12.03.2015, 4	01.10.2015, osaliselt 01.03.2016
18.02.2015	RT I, 12.03.2015, 5	01.07.2015
05.04.2017	RT I, 20.04.2017, 1	15.01.2018
17.01.2018	RT I, 30.01.2018, 1	01.01.2019
21.11.2018	RT I, 06.12.2018, 1	01.07.2019
18.05.2020	RT I, 23.05.2020, 2	24.05.2020
10.03.2021	RT I, 22.03.2021, 1	01.04.2021
13.04.2022	RT I, 05.05.2022, 1	01.02.2023
01.06.2022	RT I, 20.06.2022, 1	01.07.2022
20.06.2023	RT I, 06.07.2023, 6	01.01.2024
18.12.2024	RT I, 31.12.2024, 5	01.01.2025

1. osa ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolevas seaduses sätestatakse tsiviilõiguse üldpõhimõtted.

§ 2. Tsiviilõiguse allikad

(1) Tsiviilõiguse allikad on seadus ja tava.

(2) Tava tekib käitumisviisi pikemaajalisest rakendamisest, kui käibes osalevad isikud peavad seda õiguslikult siduvaks. Tava ei saa muuta seadust.

§ 3. Seaduse tõlgendamine

Seaduse sätet tõlgendatakse koos seaduse teiste sätetega, lähtudes seaduse sõnastusest, mõtttest ja eesmärgist.

§ 4. Analoogia

Õigussuhet reguleeriva sätte puudumisel kohaldatakse sätet, mis reguleerib reguleerimata õigussuhtele lähedast õigussuhet, kui õigussuhte reguleerimata jätmine ei vasta seaduse mõtttele ega eesmärgile. Sellise sätte puudumisel lähtutakse seaduse või õiguse üldisest mõtttest.

§ 5. Tsiviilõiguste ja -kohustuste tekkimise alused

Tsiviilõigused ja -kohustused tekivad teingutest, seaduses sätestatud sündmustest ja muudest toimingutest, millega seadus seob tsiviilõiguste ja -kohustuste tekkimise, samuti õigusvastastest tegudest.

§ 6. Õigusjärglus

(1) Tsiviilõigused ja -kohustused võivad üle minna ühelt isikult teisele (õigusjärglus), kui need ei ole seadusest tulenevalt isikuga lahutamatult seotud.

(2) Õigusjärgluse aluseks on teing või seadus.

(3) Õigused ja kohustused antakse üle üleandmise teinguga (käsutustehing). Iga õigus ja kohustus tuleb eraldi üle anda, kui seadusest ei tulene teisiti.

(4) Käsutustehingu kehtivus ei sõltu õiguse ja kohustuse üleandmiseks kohustava teingu kehtivusest.

2. osa ISIKUD

1. peatükk FÜÜSILISED ISIKUD

1. jagu Õigus- ja teovõime

§ 7. Füüsilise isiku õigusvõime

(1) Füüsilise isiku (inimese) õigusvõime on võime omada tsiviilõigusi ja kanda tsiviilkohustusi. Igal füüsilisel isikul on ühetaoline ja piiramatu õigusvõime.

(2) Õigusvõime algab inimese elusalt sündimisega ja lõpeb surmaga.

(3) Seaduses sätestatud juhtudel on inimloode õigusvõimeline alates eostamisest, kui laps sünnib elusana.

§ 8. Füüsilise isiku teovõime

(1) Füüsilise isiku teovõime on võime iseseisvalt teha kehtivaid teinguid.

(2) Täielik teovõime on 18-aastaseks saanud isikul (täisealisel). Alla 18-aastasel isikul (alaealisel) ja isikul, kes vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäire tõttu kestvalt ei suuda oma tegudest aru saada või neid juhtida, on piiratud teovõime. Täisealise isiku piiratud teovõime mõjutab isiku teingute kehtivust üksnes ulatuses, milles ta ei suuda oma tegudest aru saada või neid juhtida.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(3) Kui isikule, kes vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäire tõttu ei suuda kestvalt oma tegudest aru saada või neid juhtida, on määratud kohtu poolt eestkostja, siis eeldatakse, et isik on piiratud teovõimega ulatuses, milles talle eestkostja on määratud.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

§ 9. Vähemalt 15-aastase alaealise piiratud teovõime laiendamine

(1) Kohus võib vähemalt 15-aastase alaealise piiratud teovõimet laiendada, kui see on alaealise huvides ja alaealise arengutase seda võimaldab. Sel juhul otsustab kohus, milliseid teinguid võib alaealine teha iseseisvalt.

(2) Alaéalise piiratud teovõimet võib laiendada tema seadusliku esindaja nõusolekul. Kui nõusoleku andmisest keeldumine on ilmselt vastuolus alaéalise huvidega, võib kohus alaéalise teovõimet laiendada seadusliku esindaja nõusolekuta.

(3) Mõjuval põhjusel võib kohus alaéalise piiratud teovõime laiendamise täielikult või osaliselt tühistada.

§ 10. Piiratud teovõimega isiku ühepoolne teing

Piiratud teovõimega isiku poolt seadusliku esindaja eelneva nõusolekuta tehtud ühepoolne teing on tühine.

§ 11. Piiratud teovõimega isiku mitmepoolne teing

(1) Piiratud teovõimega isiku poolt seadusliku esindaja eelneva nõusolekuta tehtud mitmepoolne teing on tühine, välja arvatud, kui seaduslik esindaja teingu hiljem heaks kiidab. Kui isik on muutunud pärast teingu tegemist teovõimeliseks, võib ta teingu ise heaks kiita.

(2) Kui seaduslik esindaja on andnud teingu tegemiseks nõusoleku või teingu heaks kiitnud, siis eeldatakse, et nõusolek või heakskiit kehtib ka kõigi teingu ja selle tätmisega seotud toimingute ja tahteavalduste suhtes.

(3) Piiratud teovõimega isiku tehtud teing, mille see isik on teinud seadusliku esindaja eelneva nõusolekuta või hilisema heakskiiduta, kehtib, kui:

- 1) teingust ei teki isikule otseheid tsiviilkohustusi;
- 2) isik täitis teingu vahenditega, mille andis talle selleks otstarbeks või vabaks kasutamiseks tema seaduslik esindaja või viimase nõusolekul kolmas isik.

(4) Kui piiratud teovõimega isik on teinud teingu seadusliku esindaja eelneva nõusolekuta, võib teingu teine pool teha seaduslikule esindajale ettepaneku teing heaks kiita. Heakskiit on kehtiv, kui see on avaldatud ettepaneku tegijale.

(5) Kui seaduslik esindaja ei avalda heakskiitu kahe nädala jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud ettepaneku saamisest, siis loetakse, et ta ei ole teingu heaks kiitnud.

(6) Tehingu teine pool võib oma teingu tegemisele suunatud tahteavalduuse tagasi võtta, kui piiratud teovõimega isikul ei olnud teingu tegemiseks seadusliku esindaja eelnevad nõusolekut ja teingu teine pool ei teadnud ega pidanudki teadma, et isik on piiratud teovõimega. Sel juhul loetakse, et tahteavalduust ei ole tehtud. Pärast seda, kui seaduslik esindaja on teingu heaks kiitnud, ei saa teingu teine pool oma tahteavalduust tagasi võtta.

§ 12. Alla 7-aastase alaéalise teing

(1) Alla 7-aastase alaéalise tehtud ühepoolne teing on tühine.

(2) Alla 7-aastase alaéalise tehtud mitmepoolne teing on tühine, välja arvatud juhul, kui alaéaline täitis teingu vahenditega, mille andis talle selleks otstarbeks või vabaks kasutamiseks tema seaduslik esindaja või viimase nõusolekul kolmas isik.

§ 13. Otsusevõimetu isiku teing

(1) Tehing, mille isik tegi vaimutegevuse ajutise häire või muu asjaolu tõttu seisundis, mis välistas tema võime õigesti hinnata seda, kuidas teing mõjutab tema huve (otsusevõimetus), on tühine, välja arvatud, kui isik kiidab teingu pärast vaimutegevuse ajutise häire või muu asjaolu lõppemist heaks.

(2) Tehingu teine pool võib teha ettepaneku, et otsusevõimetuna teingu teinud isik kiidaks teingu heaks. Kui isik ei keeldu heakskiidu andmisest kahe nädala jooksul, arvates ettepaneku saamisest, siis loetakse, et ta on teingu heaks kiitnud.

(3) Kui isik tegi käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolu mõju all olles endale ilmselt kahjuliku teingu, siis eeldatakse, et ta tegi teingu otsusevõimetuna.

2. jagu Elukoht ja tegevuskoh

§ 14. Elukoht ja selle muutmine

(1) Isiku elukoht on koht, kus isik alaliselt või peamiselt elab.

(2) Elukoht võib üheaegselt olla mitmes kohas.

(3) Elukoht loetakse muutunuks, kui isik asub mujale elama viisil, millest võib järeltada isiku tahet oma elukohta muuta.

(4) Kui isiku elukohta ei saa kindlaks määrrata, loetakse tema elukohaks tema igakordne viibimiskoh.

§ 15. Alaealise ja eestkoste all oleva isiku elukoht

(1) Piiratud teovõimiga alaealise elukohaks loetakse tema vanemate või eestkostja elukoht. Kui vanemad elavad lahus, on alaealise elukohaks selle vanema elukoht, kelle juures ta elab.

(2) Kui piiratud teovõimiga alaealine elab vanematest või eestkostjast eraldi, võib tema elukohaks vanema või eestkostja nõusolekul lugeda ka koha, kus alaealine alaliselt või peamiselt elab.

(3) Eestkoste all oleva piiratud teovõimiga täisealise isiku elukohaks loetakse eestkostja elukoht. Eestkostja nõusolekul võib selle isiku elukohaks olla koht, kus isik alaliselt või peamiselt elab.

§ 16. Tegevuskoht

Isiku tegevuskoht on tema püsiva ja kestva majandus- või kutsetegevuse koht.

3. jagu **Isiku teadmata kadumine ja isiku surnuks tunnistamine**

§ 17. Teadmata kadunud isik

Teadmata kadunuks loetakse isik, kelle viibimiskoha, elusoleku või surma kohta puuduvad andmed niivõrd pika aja jooksul, et vastavalt asjaoludele on tõsiseid kahtlusi tema elusoleku suhtes.

§ 18. Isiku vara hooldus

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(1) Teadmata kadunud isiku varale võib kohus seada huvitatum isiku taotlusel hoolduse, kui see on teadmata kadunud isiku või tema ülalpeetava huvides. Hoolduse võib seada ka varale, mis kuulub isikule, kes asjaolude tõttu ei saa oma vara eest hoolitseda või seda käsitada.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(2) Hooldaja peab tegutsema, lähtudes teadmata kadunud isiku huvidest, valitsema tema vara heaperemehelikult ja tagama selle säilimise. Hooldaja annab varast ülalpidamist isikule, keda teadmata kadunud isik on seaduse kohaselt kohustatud ülal pidama, ning maksab teadmata kadunud isiku võlad.

(3) Teadmata kadunud isiku vara hooldaja võib teadmata kadunud isiku vara vallata, kasutada ja käsitada kohtu määratud tingimustel. Teadmata kadunud isiku kinnisasjaõigust võib hooldaja käsitada ainult kohtu loal.

[RT I 2010, 38, 231- jõust. 01.07.2010]

(4) Teadmata kadunud isiku vara hooldaja käsitusõigus ei piira ega välista teadmata kadunud isiku enda käsitusõigust.

(5) Teadmata kadunud isiku taasilmumisel või tema viibimiskoha kindlakstegemisel lõpetab kohus tema varale seatud hoolduse.

(6) Hoolduse lõppemisel on vara hooldaja kohustatud isikule, kelle vara ta valitses, vara valitsemisest aru andma.

§ 19. Isiku surnuks tunnistamine

(1) Kohus võib teadmata kadunud isiku huvitatum isiku taotlusel surnuks tunnistada, kui viie aasta jooksul ei ole andmeid, et ta on elus.

(2) Kui ei ole võimalik kindlaks määrrata teadmata kadunud isiku elusoleku kohta viimaste andmete saamise päeva, arvutatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega viimaste andmete saamise kuule järgneva kuu esimesest päevast, kui aga seda kuud ei ole võimalik kindlaks määrrata, siis järgmiste aasta esimesest päevast.

(3) Kui isik jäi teadmata kadunuks olukorras, mis oli ohtlik elule või annab muul põhjusel alust eeldada tema hukkumist õnnetusjuhtumi tagajärvel, võib isiku surnuks tunnistada kuue kuu möödumisel teadmata kadunuks jäädmisest.

(4) Seoses sõjategevuse või loodusõnnnetusega teadmata kadunuks jäänud isiku võib käesoleva paragrahyi lõikes 3 nimetatud asjaolu puudumisel surnuks tunnistada, kui tema elusoleku kohta ei ole andmeid kahe aasta jooksul, arvates sõjategevuse või loodusõnnnetuse lõppemisest.

(5) Kui isik on surnuks tunnistatud, siis eeldatakse, et ta on surnud.

§ 20. Surnuks tunnistatud isiku surmaaeg

(1) Surnuks tunnistatud isiku surmaajaks loetakse tema eeldatav surmaaeg.

(2) Kui isiku eeldatavat surmaaega ei ole võimalik kindlaks määrata, loetakse tema surmaajaks esimese aasta lõpp pärast aastat, mil tema elusoleku kohta saadi viimased andmed.

(3) Kui isik tunnistatakse surnuks käesoleva seaduse § 19 lõike 4 alusel, loetakse tema surmaajaks sõjategevuse või loodusõnnnetuse lõppemise aeg.

(4) Kui käesoleva seaduse § 19 lõikes 3 nimetatud asjaoludel jäi kadunuks mitu isikut ja nende tegelikku surmaaega ei ole võimalik kindlaks määrata, loetakse, et nad on surnud ühel ajal.

§ 21. Surnuks tunnistatud isiku elusolek

(1) Kui surnuks tunnistatud isik on tegelikult elus, ei tulene temale surnuks tunnistamisest õiguslikke tagajärgi, kui seadusest ei tulene teisiti.

(2) Surnuks tunnistatud isiku taasilmumisel või tema elusoleku kindlakstegemisel tühistab kohus tema surnuks tunnistamise.

§ 22. Surma tuvastamine

Kui surmaakti ei ole koostatud või surm ei ole rahvastikuregistris registreeritud, kuid asjaolude kohaselt ei ole isiku surm kahtluse all, võib kohus tuvastada isiku surma ja surmaaja. Sel juhul eeldatakse, et isik on surnud kohtumäärusnes märgitud ajal.

[RT I 2009, 30, 177- jõust. 01.07.2010]

§ 23. Surmaaja muutmine

Kui pärast isiku surnuks tunnistamist on teatavaks saanud isiku tegelik surmaaeg, võib kohus surnuks tunnistatud isiku surmaaega muuta.

2. peatükk JURIIDILISED ISIKUD

§ 24. Juriidilise isiku mõiste

Juriidiline isik on seaduse alusel loodud õigussubjekt. Juriidiline isik on kas eraõiguslik või avalik-õiguslik.

§ 25. Eraõiguslik ja avalik-õiguslik juriidiline isik

(1) Eraõiguslik juriidiline isik on erahuvides ja selle juriidilise isiku liigi kohta käiva seaduse alusel loodud juriidiline isik.

[RT I, 13.03.2014, 3- jõust. 01.01.2018]

(2) Avalik-õiguslik juriidiline isik on riik, kohaliku omavalitsuse üksus ja muu juriidiline isik, mis on loodud avalikes huvides ja selle juriidilise isiku kohta käiva seaduse alusel.

(3) Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse suhtes kohaldatakse juriidilise isiku kohta sätestatut niivõrd, kuivõrd seadusest ei tulene teisiti.

(4) Avalik-õiguslik juriidiline isik ei või omada tsiviilõigusi ja kohustusi, mis on vastuolus tema eesmärgiga.

§ 26. Juriidilise isiku õigusvõime

(1) Juriidilise isiku õigusvõime on võime omada tsiviilõigusi ja kanda tsiviilkohustusi. Juriidiline isik võib omada kõiki tsiviilõigusi ja -kohustusi, välja arvatud neid, mis on omased üksnes inimesele.

(2) Eraõigusliku juriidilise isiku õigusvõime tekib seadusega ettenähtud registrisse kandmisest.

(3) Avalik-õigusliku juriidilise isiku õigusvõime tekib seaduses sätestatud ajast.

§ 27. Juriidilise isiku kestus ja asutamise vaidlustamine

(1) Juriidiline isik asutatakse määramata ajaks, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Eraõigusliku juriidilise isiku asutamisleping või asutamisotsus loetakse pärast juriidilise isiku regisistrisse kandmist kehtivaks ka juhul, kui lepingu sõlmimisel või otsuse tegemisel esinesid lepingu või otsuse tühisust kaasatoovad asjaolud. Eraõigusliku juriidilise isiku asutamislepingut või asutamisotsust ei saa pärast juriidilise isiku regisistrisse kandmist tühistada.

§ 28. Juriidilise isiku põhikiri

(1) Eraõiguslikul juriidilisel isikul on põhikiri või seaduses sätestatud juhtudel ühinguleping.

(2) Avalik-õiguslikul juriidilisel isikul on põhikiri, kui see on ette nähtud selle juriidilise isiku kohta käiva seadusega.

§ 29. Juriidilise isiku asukoht ja tegevuskoht

(1) Avalik-õigusliku juriidilise isiku asukoht on tema juhatuse või juhatust asendava organi asukoht, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 20.04.2017, 1- jäost. 15.01.2018]

(1¹) Eraõigusliku juriidilise isiku asukoht on ühingulepinguga või põhikirjaga määratud koht Eestis, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 20.04.2017, 1- jäost. 15.01.2018]

(2) Juriidilise isiku tegevuskoht on tema püsiva ja kestva majandustegevuse või muu põhikirjalise tegevuse koht.

§ 30. Juriidilise isiku nimi

Juriidilisel isikul on nimi, mis peab teda eristama teistest isikutest.

§ 31. Juriidilise isiku organid

(1) Eraõigusliku juriidilise isiku organid on üldkoosolek ja juhatus, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Eraõigusliku juriidilise isiku juhtorgan on juhatus. Kui seaduses on sätestatud nõukogu olemasu, on juhtorganiks ka nõukogu.

(3) Eraõigusliku juriidilise isiku organi pädevus nähakse ette seaduse ja põhikirja või ühingulepinguga. Juriidilise isiku organi pädevust ei või üle anda muulle organile või isikule.

(4) Avalik-õigusliku juriidilise isiku organid ja nende pädevus nähakse ette seadusega.

(5) Juriidilise isiku organi tegevus loetakse juriidilise isiku tegevuseks.

(6) Juriidilise isiku organi liige ei või oma seadusest tulenevaid organi liikme õigusi üle anda, kui seadusest ei tulene teisiti.

(7) Juriidilise isiku juhatuse või seda asendava organi liikmeks võib olla üksnes teovõimeline füüsiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 32. Hea usu põhimõte omavahelistes suhetes

Juriidilise isiku osanikud, aktsionärid või liikmed, samuti juriidilise isiku juhtorganite liikmed peavad omavahelistes suhetes hea usu põhimõtet ja arvestama üksteise õigustatud huve.

§ 33. Hääle andmine

(1) Hääle andmine juriidilise isiku organi otsuse tegemisel on tahteavaldis. Hääle andmissele kohaldatakse seaduses tehtingu kohta sätestatut.

(2) Kui hääle andmine on tühine või kui antud hääl on tühistatud, siis loetakse, et otsuse tegemisel ei ole häält antud.

(3) Hääle andmise tühisuse või antud hääle tühistamise korral saab juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamist vastavalt käesoleva seaduse §-le 38 nõuda üksnes juhul, kui tühised või tühistatud hääled mõjutasid otsuse tegemise võimalikkust või otsuse sisu.

(4) Kokkulekke sõlmimine hääle andmise kohta on lubatud, kui seadusest ei tulene teisiti. Kokkulekke rikkumine ei mõjuta antud hääle kehtivust.

§ 33¹. Elektrooniliste vahendite abil organi koosolekul osalemine

(1) Juriidilise isiku organi liige võib organi koosolekul osaleda ja teostada oma õigusi elektrooniliste vahendite abil ilma koosolekul füüsiliselt kohal olema, reaalajas toimuva kahesuunalise side abil või muul sellesarnasel elektroonisel viisil, mis võimaldab organi liikmel eemal viibides koosolekut jälgida ja sõna võtta ning otsuste vastuvõtmisel hääletada, kui seaduse või juriidilise isiku põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Elektrooniliste vahendite abil peetavale koosolekule kohaldatakse vastava organi koosoleku otsuse tegemise kohta sätestatut.

[RT I, 23.05.2020, 2- jäost. 24.05.2020]

§ 34. Juriidilise isiku esindamine

(1) Juriidilise isiku juhatus või seda asendav organ loetakse suhetes teiste isikutega juriidilise isiku seaduslikuks esindajaks.

(2) Juriidilist isikut saab teingu tegemisel esindada iga juhatuse või seda asendava organi liige, kui seaduse või põhikirjaga ei ole ette nähtud, et juhatuse või seda asendava organi liikmed või mõned neist saavad esindada juriidilist isikut üksnes ühiselt (ühine esindamine). Ühise esindamise korral võivad juhatuse või seda asendava organi liikmed volitada üht või mitut enda hulgast teatud teingute või teatud liiki teingute tegemiseks.

(3) Eraõigusliku juriidilise isiku puhul kehtib ühine esindamine kolmandate isikute suhtes üksnes juhul, kui selle kohta on tehtud kanne vastavasse registrisse.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetamata esindusõiguse piirangud ei kehti kolmandate isikute suhtes, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 35. Juriidilise isiku juhtorgani liikme üldised kohustused

Juriidilise isiku juhtorgani liikmed peavad oma seadusest või põhikirjast tulenevaid kohustusi täitma juhtorgani liikmelt tavaliselt oodatava hoolega ja olema juriidiliselt isikule lojaalsed.

§ 36. Pankrotiavalduuse esitamise kohustus

Kui on ilmne, et juriidiline isik on püsivalt maksejõuetu, peavad juhatuse või seda asendava organi liikmed esitama pankrotiavalduuse.

§ 37. Juriidilise isiku juhtorgani liikme vastutus

(1) Juriidilise isiku juhtorgani liikmed, kes on oma kohustuse rikkumisega tekitanud kahju juriidiliselt isikule, vastutavad juriidilise isiku ees solidaarselt. Juhtorgani liige ei vastuta, kui ta tegutses vastavalt juriidilise isiku üldkoosoleku või muu pädeva organi õiguspärasele otsusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hüvitamist juriidiliselt isikule võib nõuda ka juriidilise isiku võlausaldaja, kui ta ei saa oma nõudeid rahuldada juriidilise isiku vara arvel. Juriidilise isiku pankroti väljakulutamise korral võib nõude juriidilise isiku nimel esitada üksnes pankrotihaldur.
[RT I, 05.05.2022, 1- jäost. 01.02.2023]

(3) Võlausaldajal on õigus käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõue esitada ka juhul, kui juriidiline isik on nõudest juhtorgani liikme vastu loobunud või sõlminud temaga kompromissilepingu. Võlausaldajal on õigus nõue esitada ka juhul, kui juhtorgani liikme vastutust on seaduses sätestatuga võrreldes piiratud.
[RT I 2003, 13, 64- jäost. 01.07.2003]

(4) Juriidilise isiku juhtorgani liikme vastu esitatava nõude aegumistähtaeg on viis aastat kohustuse rikkumisest.

§ 38. Juriidilise isiku organi otsuse kehtetus

(1) Huvitatud isik võib nõuda kohtus juriidilise isiku organi seaduse või põhikirjaga vastuolus oleva otsuse kehtetuks tunnistamist. Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamist võib nõuda ka juhul, kui juriidilise isiku osanik, aktsionär või liige kasutas otsuse tegemisel häialeõigust selleks, et omandada enda või kolmanda isiku kasuks eeliseid juriidilise isiku või teiste osanike, aktsionäride või liikmete kahjuks, ja otsus võimaldab seda eesmärki saavutada.

(2) Juriidilise isiku organi otsus on tühine, kui see on tagajärjena seaduses otse sätestatud või kui otsus on vastuolus heade kommetega või kui see rikub juriidilise isiku võlausaldajate kaitseks või muu avaliku huvi tõttu

kehtestatud seaduse sätet või kui selle vastuvõtmisel rikuti oluliselt selleks ettenähtud korda. Huvitatud isik saab otsuse tühisusele tugineda, kui kohus on otsuse tühisuse tuvastanud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(4) Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise hagi esitatakse juriidilise isiku vastu. Organi liige, kes otsuse tegemisel osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(5) Organi otsuse kehtetuks tunnistamise nõude aegumistähtaeg on kolm kuud alates otsuse vastuvõtmisest. Otsuse kehtetuks tunnistamist ei saa nõuda, kui organ on selle uue otsusega kinnitanud ja uue otsuse suhtes ei ole eelmises lauses nimetatud tähtaaja jooksul esitatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hagi.

[RT I 2009, 13, 78- jõust. 01.07.2009]

(6) Kohus ei aruta organi otsuse kehtetuks tunnistamise hagi esitamisel asja enne, kui on möödunud käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud tähtaeg. Erinevad hagid sama otsuse kehtetuks tunnistamiseks liidetakse ühte menetlusse.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(7) Juriidilise isiku organi otsuse tühisusele võib kohtumenetluses tugineda nii hagi kui ka vastuväite esitamisega. Otsuse tühisusele ei saa tugineda, kui otsuse alusel on tehtud kanne avalikku registrisse ja kande tegemisest on möödunud kaks aastat.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(8) Organi otsuse kehtetuks tunnistamise või tühisuse tuvastamise kohtuotsus kehtib kõigi juriidilise isiku ja tema organi liikmete suhtes, sõltumata nende osalemisest kohtumenetluses. Kui kehtetuks tunnistatud otsuse või otsuse alusel, mille tühisuse kohus tuvastas, oli tehtud kanne avalikku registrisse, saadab kohus otsuse ärakirja registripidajale kande muutmiseks.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 39. Juriidilise isiku lõpetamine

Juriidiline isik lõpetatakse:

- 1) üldkoosoleku või muu pädeva organi otsusega;
- 2) isiku, organi või asutuse otsusega, kellele seadusega on antud õigus lõpetada avalik-õiguslik juriidiline isik;
- 3) seatudes, põhikirjas või ühingulepingus seatud eesmärgi saavutamisel;
- 4) tähtaaja möödumisel, kui juriidiline isik on asutatud tähtajaliselt;
- 4¹) [kehtetu -RT I, 06.12.2010, 1- jõust. 05.04.2011]
- 5) [kehtetu -RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]
- 6) [kehtetu -RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]
- 7) kohtumäärasega sundlõpetamise kohta;

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

- 8) muul seaduse, põhikirja või ühingulepinguga ettenähtud alusel.

§ 40. Juriidilise isiku sundlõpetamine

(1) Juriidiline isik lõpetatakse kohtumäärasega valdkonna eest vastutava ministri või muu selleks seadusega õigustatud isiku või asutuse nõudel (sundlõpetamine), kui:

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

- 1) juriidilise isiku eesmärk või tegevus on vastuolus seaduse, avaliku korra või heade kommetega;
- 2) juriidilise isiku asutamisel on oluliselt rikutud seadust või asutamislepingu sõlmimisel või asutamisotsuse tegemisel esines asjaolu, mis toob kaasa lepingu või otsuse kehtetuse, ja rikkumist ei saa hiljem kõrvaldada;
- 3) juriidilise isiku põhikiri on olulisel määral vastuolus seadusega;
- 4) juriidiline isik ei vasta talle seadusega kehtestatud nõuetele;
- 5) juriidilise isiku juhatuse või seda asendava organi kootseis ei vasta seaduse nõuetele, eeskõige juhul, kui juhatuse või seda asendava organi ametiaeg on lõppenud rohkem kui kaks aastat tagasi ja uut juhatust või seda asendavat organit ei ole valitud;

[RT I, 05.05.2022, 1- jõust. 01.02.2023]

- 6) esineb muul seaduses sätestatud alus.

(2) Kui sundlõpetamise aluseks oleva puuduse või muu asjaolu saab ilmselt kõrvaldada, määrab kohus juriidilisele isikule eelnevalt tähtaaja puuduse või asjaolu kõrvaldamiseks.

[RT I 2009, 13, 78- jõust. 01.07.2009]

(3) Kohus võib sundlõpetamise otsustada ka omal algatusel, kui seadusest ei tulene teisiti.

§ 41. Likvideerimine

(1) Juriidilise isiku lõpetamisel toimub selle likvideerimine, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Pankrotimenetluses toimub juriidilise isiku likvideerimine pankrotimenetlusele sätestatud korras.

(2) Likvideerimise korraldavad likvideerijad, kelleks on juriidilise isiku juhatuse või seda asendava organi liikmed, kui seaduse, põhikirja või ühingulepinguga ei ole ette nähtud teisiti. Sundlõpetamise korral määrab likvideerijad kohus. Likvideerimise alustamisega lõpevad juhatuse või seda asendava organi volitused.

(3) Likvideerijatel on juhatuse või seda asendava organi õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus likvideerimise eesmärgiga. Likvideerijad vastutavad oma kohustuste rikkumise eest nagu juhatuse liikmed.

(4) Likvideerijad lõpetavad juriidilise isiku tegevuse, nõuavad sisse võlad, müüvad vara, rahuldavad võlausaldajate nõuded ja jagavad allesjäänud vara selleks õigustatud isikute vahel. Likvideerijad võivad teha ainult neid toiminguid, mis on vajalikud juriidilise isiku likvideerimiseks.

(5) Likvideerimise ajal esindavad juriidilist isikut likvideerijad, kes võivad juriidilist isikut esindada kõigi tehingute tegemisel. Kui juriidilisel isikul on mitu likvideerijat, võivad nad esindada juriidilist isikut üksnes ühiselt. Likvideerijad võivad volitada ühte või mitut endi hulgast teatud tehingute või teatud liiki tehingute tegemiseks.

(6) Kui likvideerijaid ei ole määratud kohtu poolt, võib neid tagasi kutsuda nagu juhatuse liikmeid.

(7) Huvitatud isiku nõudmisel võib kohus likvideerija mõjuval põhjusel tagasi kutsuda, sõltumata juriidilise isiku lõpetamise alusest. Sel juhul määrab kohus uue likvideerija.

(8) Likvideerimise ajal tuleb juriidilise isiku nimele lisada märkus «likvideerimisel».

§ 42. Likvideerimisteade ja nõuete esitamine

(1) Likvideerijad avaldavad viivitamata teate juriidilise isiku likvideerimise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

(2) Likvideerimisteates tuleb märkida, et võlausaldajad esitaksid oma nõuded juriidilise isiku vastu nelja kuu jooksul teate avaldamisest arvates. Kui juriidilise isiku nime on muudetud teate avaldamisele eelneva kahe aasta jooksul, tuleb likvideerimisteates märkida ka juriidilise isiku varasemad nimed.

(3) Teadaolevatele võlausaldajatele peavad likvideerijad saatma likvideerimisteate.
[RT I 2003, 78, 523- jõust. 27.12.2003]

§ 43. Nõuete rahuldamine ja vara jagamine

(1) Pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist võib allesjäänud vara jagada välja isikutele, kes seaduse, põhikirja või ühingulepingu kohaselt on selleks õigustatud, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Vara ei või välja jagada enne kuue kuu möödumist likvideerimisteate avaldamisest.

(2) Kui teadaolev võlausaldaja ei ole nõuet esitanud, hoiustatakse talle kuuluv raha.

(3) Kui kohustust ei ole likvideerimise ajal võimalik täita või kui nõude osas toimub kohtumenetlus, võib allesjäänud vara jagada õigustatud isikutele välja üksnes juhul, kui võlausaldajale on antud piisav tagatis.

(4) Kui juriidiline isik sundlõpetatakse seetõttu, et juriidilise isiku eesmärk või tegevus on keelatud karistusõiguslike sätetega või on vastuolus avaliku korra või heade kommetega, jäab pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud vara riigile.

§ 44. Pankrotiavalduse esitamine

Kui likvideeritava juriidilise isiku varast ei jätku võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks, peavad likvideerijad viivitamata esitama pankrotiavalduse.

§ 45. Juriidilise isiku lõppemine

(1) Pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist, raha hoiustamist, tagatise andmist ja allesjäänud vara õigustatud isikutele väljajagamist esitavad likvideerijad avalduse eraõigusliku juriidilise isiku registrist kustutamiseks.

(1¹) Eraõiguslikku juriidilist isikut ei kustutata registrist, kui see osaleb menetlusosalisena mõnes käimasolevas kohtumenetluses, kriminaalmenetluses kahtlustatavana, süüdistatavana, kolmunda isikuna või tsiviilkostjana, samuti väärteomenetluses menetlusuluse isikuna või täitemenetluses või vahekohtumenetluses ja registrist kustutamine takistaks seda menetlust. Kui juriidiline isik on loetud lõpetatuks pankrotiavalduse menetluse või pankrotimenetluse raugemise töttu, ei kustutata teda registrist ainult juhul, kui ta on menetlusosaline käimasolevas kriminaalmenetluses, välja arvatud menetleja loal. Likvideerijad peavad isiku registrist kustutamise avalduses kinnitama, et takistusi registrist kustutamiseks ei ole.

[RT I, 05.05.2022, 1- jõust. 01.02.2023]

(2) Eraõigusliku juriidilise isiku registrist kustutamisega varatu juriidiline isik lõpeb.
[RT I, 05.05.2022, 1- jäoust. 01.02.2023]

(3) Avalik-õiguslik juriidiline isik lõpeb seadusega ettenähtud korras.

§ 46. Dokumentide säilitamine

(1) Lõppenud juriidilise isiku dokumendid antakse hoiule likvideerijale või kolmandale isikule. Dokumente säilitatakse kümme aastat, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kui juriidiline isik oli kantud regisitrisse, kantakse regisitrisse dokumentide hoidja nimi ja elukoht või asukoht ning elektronposti aadress.

[RT I, 05.05.2022, 1- jäoust. 01.02.2023]

§ 47. Ühinemine, jagunemine ja ümberkujundamine

Juriidilise isiku ühinemine, jagunemine ja ümberkujundamine on lubatud üksnes seaduses sätestatud juhtudel ja korras.

3. osa ESEMED

§ 48. Eseme mõiste

Esemeks on asjad, õigused ja muud hüved, mis võivad olla õiguse objektiks.

§ 49. Asja mõiste

(1) Asi on kehaline ese.

(2) Seaduses sätestatud juhtudel kohaldatakse õigusele asja kohta sätestatut.

(3) Loomadele kohaldatakse asjade suhtes kehtivaid sätteid, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 50. Kinnisasi ja vallasasi

(1) Kinnisasi on maapinna piiritletud osa (maatükk).

(2) Asi, mis ei ole kinnisasi, on vallasasi.

(3) Seaduses sätestatud juhtudel kohaldatakse vallasajale kinnisaja kohta sätestatut.

§ 51. Asendatav asi

(1) Asendatav on vallasasi, mida käibes määratakse arvu, mõõdu või kaalu järgi ning millel puuduvad seda teistest sama liiki asjadest eristavad tunnused.

(2) Poolte tahtel võib asendatavale asjale anda poolte suhtes asendamatu asja omaduse, samuti vastupidi.

§ 52. Äratarvitatav asi

(1) Äratarvitatav on vallasasi, mis otstarbekohasel kasutamisel lakkab olemast või võõrandatakse.

(2) Äratarvitatavaks loetakse ka vallasasi, mis kuulub asjade kogumisse, mille otstarbekohane kasutamine seisneb üksikute asjade võõrandamises.

§ 53. Oluline osa

(1) Asja oluline osa on selle koostisosaga, mida ei saa asjast eraldada, ilma et asi või selles eraldatav osa häviks või oluliselt muutuks.

(2) Asi ja selle olulised osad ei saa olla eri isikute omandid. Asja ja selle olulisi osasid ei saa koormata erinevate asjaõigustega, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 54. Kinnisasja osad

(1) Kinnisasja olulised osad on sellega püsivalt ühendatud asjad, nagu ehitised, kasvav mets, muud taimed ja koristamata vili.

(2) Kinnisaja osa ei ole võõrale maale õiguse teostamise vahendina püstitatud ja maaga püsivalt ühendatud ehitis või muu sellesarnane asi, samuti maaga mööduvaks otstarbeks ühendatud asi.
[RT I, 30.01.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(3) [Kehtetu -RT I, 30.01.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(4) Kinnisajaga seotud asjaõigused on kinnisaja olulised osad, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 55. Ehitise osad

(1) Ehitise olulised osad on asjad, millest see on ehitatud või mis on sellega püsivalt ühendatud ja mida ei saa eraldada ehitist või eraldatavat asja oluliselt kahjustamata.

(2) Ehitisega mööduvaks otstarbeks ühendatud asi ei ole ehitise osa.

§ 56. Mõtteline osa

Asja mõtteline osa on tegelikkuses piiritlemata ja selle suurust väljendatakse murdosana asjast.

§ 57. Päraldis

(1) Päraldis on vallasasi, mis, olemata peaasja osa, teenib peaasja ning on sellega seotud ühise majandusliku eesmärgi ja sellele vastava ruumilise seose kaudu.

(2) Asi ei ole päraldis, kui seda käibes päraldiseks ei loeta.

(3) Peaasjaga seotud õigused ja kohustused lainevad ka päraldisele, kui seaduse või teinguga ei ole ette nähtud teisiti. Eeldatakse, et asja võõrandamise või koormamise kohustus hõlmab ka asja päraldisi.

§ 58. Dokumendid päraldisena

Asja omadamise ja valdamise, samuti kinnisajale ehitamise kohta käivad dokumendid, kaardid ja plaanid on asja päraldised.

§ 59. Majandus- või kutsetegevuses kasutatava kinnisaja päraldised

Majandus- või kutsetegevuses kasutatava kinnisaja päraldisteks on muu hulgas sellel asuvad masinad, seadmed, tööriistad ja muud vallasajad, mis on vajalikud korrapäraseks majandus- või kutsetegevuseks kinnisajal.

§ 60. Pöllumajandusliku kinnisaja päraldised

Pöllumajanduslikeks otstarbeks kasutatava kinnisaja päraldisteks on muu hulgas selle majandamiseks kasutatav pöllumajandusinventar, masinad ja loomad, samuti maatüki saadused, mis on vajalikud majandamise jätkamiseks järgmise saagini.

§ 61. Päraldise lõppemine

(1) Asi lakkab olemast selle lahutamisel peaasjast, kui ühtlasi on väljendatud õigustatud isiku tahe lõpetada päraldise kasutamine peaasja huvides.

(2) Asi ei lakkab olemast päraldis selle ajutisel lahutamisel peaasjast.

§ 62. Kasu

(1) Esemest saadav kasu on eseme viljad ja eseme kasutamisest saadavad eelised (kasutuseelised).

(2) Asja vili on asjast loodusjõul või inimese kaasabil tulenevad saadused, samuti tulu, mida asi annab õigussuhte tõttu.

(3) Õigusvili on tulu, mida õigustatud isik saab õigusest vastavalt selle eesmärgile, samuti tulu, mida õigus annab õigussuhte tõttu.

(4) Kui isikul on teatud ajavahemiku jooksul õigus asja või õiguse viljale, kuuluvad temale asjast selle ajavahemiku jooksul eraldatud saadused ja asjast või õigusest selle ajavahemiku jooksul saadud tulu. Perioodiliselt saadava tulu puhul kuulub õigustatud isikule tema õigustuse ajale vastav osa viljast.

§ 63. Kulutused

Esemele tehtud kulutused on:

- 1) vajalikud, kui nendega säilitatakse eset või kaitstakse seda täieliku või osalise hävimise eest;
- 2) kasulikud, kui nendega eset oluliselt parendatakse;
- 3) toreduslikud, kui nendega taotletakse peamiselt eseme mugavust, meeldivust või ilu.

§ 64. Kulutuste hüvitamine vilja väljaandmisel

Vilja väljaandmiseks kohustatud isik võib nõuda vilja saamiseks tehtud kulutuste hüvitamist ulatuses, mis on vajalik asja korrapäraseks majandamiseks ega ületa vilja väärustum.

§ 65. Eseme väärthus

Eseme väärthuseks loetakse selle harilik väärthus, kui seaduse või tehinguga ei ole ette nähtud teisiti. Eseme harilik väärthus on selle kohalik keskmise müügihind (turuhind).

§ 66. Vara mõiste

Vara on isikule kuuluvate rahaliselt hinnatavate õiguste ja kohustuste kogum, kui seadusest ei tulene teisiti.

§ 66¹. Ettevõte

Ettevõte on majandustüksus, mille kaudu isik tegutseb.

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

4. osa TEHINGUD

3. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 67. Tehingu mõiste

(1) Tehing on toiming või omavahel seotud toimingute kogum, milles sisaldub kindla õigusliku tagajärje kaasatoomisele suunatud tahteavaldu.

(2) Tehingud on ühepoolsed ja mitmepoolsed. Ühepoolne tehing on tehing, mille tegemiseks on vajalik ühe isiku tahteavaldu. Mitmepoolne tehing on tehing, mille tegemiseks on vajalik kahe või enama isiku tahteavaldu. Mitmepoolsed tehingud on lepingud.

§ 68. Tahteavaldu liigid

(1) Tahteavaldu võib teha mis tahes viisil, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Otsene on tahteavaldu, milles sõnaselgelt avaldub tahe tuua kaasa õiguslik tagajärg.

(3) Kaudne on tahteavaldu, mis väljendub teos, millega võib järeltada tahet tuua kaasa õiguslik tagajärg.

(4) Vaikimist või tegevusetust loetakse tahteavalduks, kui vaikimise või tegevusetuse lugemine tahteavalduks tuleneb seadusest, isikute kokkuleppest või nendevahelisest praktikast.

(5) Kui isik on kohustatud tegema kindla sisuga tahteavaldu, asendab tahteavaldu jõustunud või viivitamata täitmisele kuuluv kohtulahend, millega isikut kohustatakse sellist tahteavaldu andma.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

§ 69. Tahteavaldu tegemine

(1) Kindlale isikule (tahteavaldu saaja) suunatud tahteavaldu tuleb tahteavaldu tegija poolt väljendada ja see muutub kehtivaks kättesaamisega. Kindlale isikule suunamata tahteavaldu muutub kehtivaks tahte väljendamisega.

(2) Tahteavaldu on kätte saadud, kui see on tahteavaldu saajale isiklikult teatavaks tehtud. Eemalviibijale tehtud tahteavaldu loetakse kättesaaduks, kui see on jõudnud tahteavaldu saaja elu- või asukohta ja tal on mõistlik võimalus sellega tutvuda.

(3) Lepinguga seotud tahteavaldu, mis on tehtud eemalviibijale, loetakse kättesaaduks, kui see on toimetatud tahteavaldu saaja lepingu tätmisega kõige enam seotud tegevuskohta ja tahteavaldu saajal on mõistlik

võimalus sellega tutvuda. Kui tahteavalduuse saaja tegevuskohta ei ole võimalik kindlaks teha või kui tal puudub tegevuskoht, loetakse tahteavalduus kättesaaduks, kui see on jõudnud tahteavalduuse saaja elu- või asukohta ja tal on mõistlik võimalus sellega tutvuda.

(4) Kui tahteavalduus, mis pidi tahteavalduuse saajani jõudma kindla ajavahemiku jooksul, jõuab tahteavalduuse saajani hilinenult, loetakse tahteavalduus õigeaegselt kättesaaduks, kui tahteavalduus ei jõudnud tahteavalduuse saajani õigeaegselt asjaolude tõttu, mille esinemise riisikot kannab tahteavalduuse saaja.

(5) Tahteavalduuse võib teisele isikule teha ka kohtutäituri vahendusel täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

§ 70. Lepingu rikkumisest teatamine

Kui lepingupool edastab teisele poolele tahteavalduuse, milles teatab, et teine pool on oma lepingulist kohustust rikkunud, ja tahteavalduuse edastamisel esineb viivitus või tahteavalduus läheb edastamisel kaotsi, loetakse tahteavalduus kättesaaduks ajal, mil see tavaliste asjaolude korral oleks käte saadud, kui tahteavalduuse edastanud lepingupool tööndab, et ta on tahteavalduuse väljendanud ja valinud selle edastamiseks mõistliku viisi.

§ 71. Kindlale isikule tehtud tahteavalduuse sisu

Kindlale isikule tehtud tahteavalduus loetakse tehtuks sellise sisuga, nagu see käte saadi. Kui tahteavalduuse sisu muutus asjaolude tõttu, mille esinemise riisikot kannab tahteavalduuse saaja, loetakse tahteavalduus tehtuks sellise sisuga, nagu see väljendati.

§ 72. Tahteavalduuse tagasivõtmine

Tahteavalduust ei loeta tehtuks, kui enne tahteavalduust või sellega ühel ajal jõuab tahteavalduuse saajani tahteavalduus tagasivõttev tahteavalduus.

§ 73. Tahteavalduuse tegija surm või piiratud teovõime

Tahteavalduuse kehtivust ei mõjuta asjaolu, et tahteavalduuse tegija suri pärast tahteavalduuse tegemist või muutus pärast tahteavalduuse tegemist piiratud teovõimega isikuks, kui seadusest ei tulene teisiti.

§ 74. Tahteavalduus piiratud teovõimega isikule

(1) Piiratud teovõimega isikule tehtud tahteavalduus muutub kehtivaks, kui selle saab käte piiratud teovõimega isiku seaduslik esindaja.

(2) Kui tahteavalduus ei too piiratud teovõimega isikule otseseid tsiviilkohustusi või kui seaduslik esindaja on andnud nõusoleku selleks, et tahteavalduus tehakse piiratud teovõimega isikule, muutub tahteavalduus kehtivaks, kui selle saab käte piiratud teovõimega isik.

(3) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust, muutub piiratud teovõimega isikule tehtud pakkumus või piiratud teovõimega isikule antud nõustumus kehtivaks selle kättesamisega piiratud teovõimega isiku poolt.

§ 75. Tahteavalduuse tõlgendamine

(1) Kindlale isikule tehtud tahteavalduust tuleb tõlgendada vastavalt tahteavalduuse tegija tahtele, kui tahteavalduuse saaja seda tahet teadis või pidi teadma. Kui tahteavalduuse saaja tahteavalduuse tegija tegelikku tahet ei teadnud ega pidanudki teadma, tuleb tahteavalduust tõlgendada nii, nagu tahteavalduuse saajaga sarnane mõistlik isik seda samadel asjaoludel mõistma pidi.

(2) Tahteavalduust, mis ei ole tehtud kindlale isikule, tuleb tõlgendada vastavalt tahteavalduuse tegija tahtele. Kui selline tahteavalduus on suunatud avalikkusele, tuleb seda tõlgendada nii, nagu mõistlik isik seda mõistma pidi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatut kohaldatakse ka isiku muu õigusliku tähendusega teo tõlgendamisel.

§ 76. Käsutusõiguse piiramine ja välistamine

(1) Tehinguga ei saa välistada ega piirata isiku õigust temale kuuluvat eset käsutada.

(2) Kui isiku õigus temale kuuluvat eset käsutada on tehinguga välistatud või piiratud ja isik käsutab eset, rikkudes seeläbi tehingust tulenevat kohustust, ei too see kaasa käsutustehingu kehtetust ja isiku vastu saab esitada üksnes kohustuse rikkumisest tuleneva nõude.

4. peatükk TEHINGU VORM

§ 77. Tehingu vormivabadus

- (1) Tehingu võib teha mis tahes vormis, kui seaduses ei ole sätestatud teingu kohustuslikku vormi.
- (2) Kui pooled on teinud teingu teatud vormis või on teingu vormis kokku leppinud, siis eeldatakse, et kehtivad selle vormi kohta seaduses sätestatud nõuded.
- (3) Seadusega ettenähtud vormis tehtud teingut saab muuta üksnes samas vormis, milles teing on tehtud, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Poolte kokkuleppega ettenähtud vormis tehtud teingut saab muuta muus vormis üksnes siis, kui pooled on selles kokku leppinud.

§ 78. Kirjalik vorm

- (1) Kui seaduses on sätestatud teingu kirjalik vorm, peab teingudokument olema teingu teinud isikute poolt omakäeliselt allkirjastatud, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- (2) Allkirja mehhaanilisel teel jälgendamine loetakse omakäelise allkirjaga võrdseks üksnes juhul, kui selle kasutamine on käibes tavalline ja teine pool viivitamata ei nõua omakäelist allkirja.
- (3) Kirjaliku lepingu puhul võib lepingust tulenevad kirjalikud tahteavalduused edastada ka muul viisil, mis võimaldab edastatud tahteavalduust kirjalikult taasesitada.
- (4) Tehingu kirjalikku vormi asendab teingu notariaalne tõestamine või notariaalne kinnitamine.

§ 79. Kirjalikku taasesitamist võimaldag vorm

Kui seaduses on sätestatud teingu kirjalikku taasesitamist võimaldag vorm, peab teing olema tehtud püsivat kirjalikku taasesitamist võimaldaval viisil ja sisaldama teingu teinud isikute nimesid, kuid ei pea olema omakäeliselt allkirjastatud.

§ 80. Elektrooniline vorm

- (1) Tehingu kirjaliku vormiga loetakse võrdseks teingu elektrooniline vorm, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- (2) Elektroonilise vormi järgimiseks peab teing:
- 1) olema tehtud püsivat taasesitamist võimaldaval viisil ja
 - 2) sisaldama teingu teinud isikute nimesid ja
 - 3) olema teingu teinud isikute poolt elektrooniliselt allkirjastatud.

(3) Elektrooniline allkiri peab olema antud viisil, mis võimaldab allkirja seostada teingu sisu, teingu teinud isiku ja teingu tegemise ajaga. Elektroonilise allkirja isikule omistamise ja allkirja andmise kord sätestatakse seaduses. Elektrooniliseks allkirjaks on ka digitaalallkiri.

§ 81. Tehingu notariaalne kinnitamine

(1) Kui seaduses on sätestatud teingu notariaalne kinnitamine, peab teingudokument olema kirjalikult koostatud ning teingu tegija allkiri notari poolt kinnitatud. Seaduses sätestatud juhtudel võib allkirja teingudokumendil kinnitada notari asemel ka muu isik.

(2) Tehingu notariaalset kinnitamist asendab teingu notariaalne tõestamine.

§ 82. Tehingu notariaalne tõestamine

Seaduse või poolte kokkuleppega ettenähtud juhtudel peab teing olema notariaalselt tõestatud. Tehingu notariaalse tõestamise õigus on Eesti notaril. Seaduses sätestatud juhtudel on teingu notariaalse tõestamise õigus notari asemel ka muul isikul.

§ 83. Tehingu vormi järgimata jätmine

- (1) Tehingu seaduses sätestatud vormi järgimata jätmise korral on teing tühine, kui seadusest või vormi nõudmisse eesmärgist ei tulene teisiti.
- (2) Kokkulepitud vormi järgimata jätmise korral on teing tühine, kui seadusest või poolte kokkuleppest ei tulene teisiti.

5. peatükk

TEHINGU KEHTETUS

1. jagu Tühine teing

§ 84. Tehingu tühisus

(1) Tühisel teingul ei ole algusest peale õiguslikke tagajärgi. Tühise teingu alusel saadu tagastatakse vastavalt alusetu rikastumise sätetele, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kui tühine teing vastab mõne teise teingu tunnustele, mis ei ole tühine, kehtib viimane, kui võib eeldada, et pooled oleksid teinud sellise teingu, kui nad oleksid teadnud algsest soovitud teingu tühisusest.

(3) Kui teingu tühisuse kaasa toonud asjaolu on ära langenud, võib teingu teinud isik avaldada, et ta soovib teingu kehtivust (kinnitamine). Mitmepoolse teingu korral peavad teingut kinnitama kõik teingupoole.

(4) Tehingu kinnitamise korral kehtib teing kinnitamise ajast. Kui pooled kinnitavad tühise mitmepoolse teingu, eeldatakse, et nad peavad üksteisele üle andma selle, mille nad oleksid omandanud, kui teing oleks olnud algusest peale kehtiv.

§ 85. Tehingu ühe osa tühisus

Tehingu ühe osa tühisus ei too kaasa teiste osade tühisust, kui teing on osadeks jagatav ja võib eeldada, et teing oleks tehtud ka tühise osata.

§ 86. Heade kommete või avaliku korraga vastuolus olev teing

(1) Heade kommete või avaliku korraga vastuolus olev teing on tühine.
[RT I 2009, 18, 108- jõust. 01.05.2009]

(2) Teing on heade kommetega vastuolus muu hulgas, kui pool teab või peab teadma teingu tegemise ajal, et teine pool teeb teingu tulenevalt oma erakorralisest vajadusest, sõltuvussuhtest, kogenematusest või muust sellisest asjaolust, ja kui:

1) teing on tehtud teise poole jaoks äärmiselt ebasoodsatel tingimustel või
2) pooltele tulenevate vastastikuste kohustuste väärthus on heade kommete vastaselt tasakaalust väljas.
[RT I 2009, 18, 108- jõust. 01.05.2009]

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud vastastikuste kohustuste väärthus on heade kommete vastaselt ebamõistlikult tasakaalust väljas, siis eeldatakse, et pool teadis või pidi teadma teise poole erakorralisest vajadusest, sõltuvussuhtest, kogenematusest või muudest sellistest asjaoludest.
[RT I, 12.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

§ 87. Seadusega vastuolus olev teing

Seadusest tuleneva keeluga vastuolus olev teing on tühine, kui keelu mõttexks on keelu rikkumise korral tuua kaasa teingu tühisus, eelkõige juhul, kui seaduses on sätestatud, et teatud tagajärg ei tohi saabuda.

§ 88. Käsutuskeeldu rikkuv teing

(1) Kohtu või muu seadusega selleks õigustatud ametiasutuse või ametiisiku poolt antud käsutuskeeldu rikkuv käsutustehing on tühine. Tühine on ka täitemenetluses, hagi tagamiseks või pankrotihalduri poolt tehtud käsutus, mis rikub eelmises lauses nimetatud käsutuskeeldu.

(1¹) Kui isiku kinnistusraamatuse kantud õiguse käsutamise õigust on kindla isiku kasuks piiratud, kohaldatakse asjaõigusseaduse § 56¹lõikes 2 sätestatut.
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu ei lainene enne käsutuskeelu andmist tekkinud asjaõiguste teostamisele.

§ 89. Näilik teing

(1) Näilik on teing, mille puhul pooled on kokku leppinud, et teingu tegemisel tehtud tahteavaldustel ei ole avaldatud tahtele vastavaid õiguslikke tagajärgi, sest pooled tahavad jäätta mulje teingu olemasolust või varjata teingut, mida nad tegelikult teha tahavad.

(2) Näilik teing on tühine.

(3) Kui näiliku teinguga varjatakse teist teingut, kohaldatakse varjatud teingule selle teingu kohta sätestatut.

2. jagu Tehingu tühistamine

§ 90. Tehingu tühistamise mõiste

(1) Tehingu, mis on tehtud olulise eksimuse, pettuse, ähvarduse või vägivalla mõjul, võib seaduses sätestatud korras tühistada. Seadus võib sätestada muid aluseid, mille esinemise korral võib teingu tühistada. Kui teing on seaduses sätestatud alustel ja korras tühistatud, on see algusest peale kehtetu.

[RT I 2009, 18, 108- jõust. 01.05.2009]

(2) Tühistatud teingu järgi saadu tuleb tagastada vastavalt alusetu rikastumise sätetele, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Tehingu osa võib tühistada, kui teing on osadeks jagatav ja võib eeldada, et teing oleks tehtud ka tühistatud osata.

§ 91. Isiku teadmine tühistamise alusest

Kui isik teingu tühistamise aluse olemasolust teadis või pidi teadma, siis loetakse teingu tühistamise korral, et isik teadis teingu kehtetusest.

§ 92. Eksimus

(1) Eksimus on ebaõige ettekujutus tegelikest asjaoludest.

(2) Tehing on tehtud olulise eksimuse mõjul, kui eksimus teingu tegemisel oli sellise tähtsusega, et teingu teinud isikuga sarnane mõistlik isik ei oleks samasuguses olukorras teingut teinud või oleks selle teinud oluliselt teistsugustel tingimustel.

(3) Tehingu teinud isik võib olulise eksimuse mõjul tehtud teingu tühistada, kui:

1) eksimuse põhjustasid teingu teise poole poolt teatavaks tehtud asjaolud või asjaoludest teatamata jätmine, kui asjaolude teatavakstegevuse oli vastavalt hea usu põhimõttel nõutav;

2) teingu teine pool teadis või pidi eksimusest teadma ja eksinud poole eksimuse jätmine oli vastuolus hea usu põhimõttega;

3) teingu teine pool lähtus teingu tegemisel samadest ekslikest asjaoludest, välja arvatud juhul, kui teine pool oleks asjaoludest õiget ettekujutust omades võinud eeldada, et eksinud pool oleks eksimusest teades teingu siiski teinud.

(4) Ühepoolse teingu puhul loetakse käesoleva paragrahvi lõike 3 mõttes teingu teiseks pooleks isik, kellele teingu sisalduv tahteavaldu oli suunatud, ning isik, kes omandab teingu alusel õiguse.

(5) Tehingu teinud isik ei või teingut tühistada, kui ta vastavalt teingu tegemise asjaoludele ja teingu sisule kandis eksimuse riisikot.

§ 93. Eksimuse tõttu tühistatava lepingu muutmine

(1) Kui ühel poolel on õigus leping olulise eksimuse tõttu tühistada, kuid teine pool täidab lepingu või teatab oma tahest täita leping nii, nagu seda mõistis lepingu tühistamise õigust omav pool, siis loetakse, et leping on sõlmitud nii, nagu seda mõistis eksinud pool. Teate saamisel kaotab eksinud pool lepingu tühistamise õiguse.

(2) Kui teine pool viivitamata pärast lepingu tühistamise avalduse saamist täidab lepingu või teatab oma tahest täita leping nii, nagu seda mõistis lepingu tühistanud pool, on lepingu tühistamise avaldus kehtetu.

(3) Kui mõlemad pooled on eksinud samades asjaoludes, võib kumbki pool nõuda lepingu vastavusse viimist sellega, mis oleks kokku lepitud, kui pooled ei oleks eksinud.

§ 94. Pettus

(1) Pettus on isiku tahtlik eksimusse viimine või eksimuses hoidmine temale ebaõigete asjaolude avaldamise teel, eesmärgiga kallutada isik teingut tegema.

(2) Ebaõigete asjaolude avaldamisega on võrdsustatud nendest asjaoludest teatamata jätmise, millest vastavalt hea usu põhimõtteloleks tulnud teatada, samuti selliste asjaolude töesena avaldamine, mille tõelevastavust avaldaja ei ole kontrollinud ja mis hiljem osutuvad ebaõigeks.

(3) Tehingu teinud isik võib pettuse mõjul tehtud teingu tühistada.

(4) Kui pettuse pani toime kolmas isik, kelle eest teingu teine pool ei vastuta, võib pettetud pool teingu tühistada, kui teine pool pettusest teadis või teadma pidid. Kui teine pool pettusest ei teadnud ega pidanudki teadma, võib teingu tühistada juhul, kui teingu alusel omandas õiguse pettuse toimepannud kolmas isik.

(5) Ühepoolse teingu puhul loetakse käesoleva paragrahvi lõike 4 mõttes teingu teiseks pooleks isik, kellele teingu sisalduv tahteavaldis oli suunatud, ning isik, kes omandab teingu alusel õiguse.

§ 95. Teatamiskohustus

Selleks, et kindlaks teha, kas käesoleva seaduse §-des 92 ja 94 nimetatud juhtudel tuleb asjaolu teisele poolele teatavaks teha, tuleb eelkõige arvestada, kas asjaolu on teisele poolele ilmselt tähtis, millised eriteadmised on pooltel, millised on teise poole mõistlikud võimalused vajalike andmete saamiseks ja kui suured on tema poolt nende andmete saamiseks tehtavad vajalikud kulutused.

§ 96. Ähvardus ja vägivald

(1) Isik, kes tegi teingu õigusvastase ähvarduse või vägivalla mõjul, võib teingu tühistada, kui ähvardus või vägivald oli vastavalt asjaoludele nii vahetu ja tõsine, et ei jätnud teingu teinud isikule mingit mõistlikku valikut. Eelkõige tuleb arvestada ähvardaja või vägivalla kasutaja ja teingu teise poole isikut ning olukorda, milles ähvardus või vägivald aset leidis.

(2) Ähvardus on õigusvastane juhul, kui õigusvastane on:

- 1) tegu või tegevusetuse, millega teingu teinud isikut ähvardati;
- 2) ähvarduse mõjul tehtud teingu eesmärk;
- 3) teo või tegevusetuse, millega ähvardati, kasutamine teingu tegemisele kallutamiseks.

§ 97. [Kehtetu -RT I 2009, 18, 108- jõust. 01.05.2009]

§ 98. Tühistamise kord

(1) Tehingu tühistamine toimub avalduse tegemisega teisele poolele. Kui teist poolt ei ole, toimub teingu tühistamine avalduse tegemisega avalikkusele.

(2) Tehingu tühistamise õigus läheb üle õigusjärglasele, seaduses sätestatud juhtudel aga ka muule isikule.

§ 99. Tühistamise tähtajad

(1) Tehingu võib tühistada:

- 1) ähvarduse või vägivalla korral – kuue kuu jooksul, arvates ajast, mil vastava asjaolu mõju lakkas; [RT I 2009, 18, 108- jõust. 01.05.2009]
- 2) pettuse või eksimuse korral – kuue kuu jooksul, arvates pettusest või eksimusest teadasaamisest.

(2) Hoolimata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust ei või teingu tühistada, kui teingu tegemisest on möödunud kolm aastat. Kui teingu tühistamise aluseks on ähvardus või vägivald, pikeneb käesolevas lõikes sätestatud tähtaeg kümne aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtajad peatuvald käesoleva seaduse §-des 163, 165 ja 166 nimetatud alustel ja tähtajaks.

§ 100. Tehingu kinnitamine

(1) Tehingu tühistamise õigus lõpeb, kui teingu tühistamiseks õigustatud isik teingu kinnitab. Kinnitus ei pea olema teinguuga samas vormis. Kui teingu tühistamiseks õigustatud isik, kes tühistamise alusest teab, teingu täidab, loetakse teingu kinnitatuks.

(2) Kui teing on tehtud ähvarduse või vägivalla mõjul, kehtib kinnitus üksnes siis, kui kinnitus on antud pärast teingu tegemist mõjutanud asjaolude äralangemist.

(3) Kui teingu üks pool teeb pärast teingu tühistamise tähtaja algust teisele poolele ettepaneku teingut kinnitada või teingu tühistada, lõpeb teingu tühistamise õigus, kui teingu tühistamiseks õigustatud isik ei teata mõistliku aja jooksul pärast ettepaneku saamist, kas ta tühistab teingu.

§ 101. Kahju hüvitamine

(1) Isik, kes on teingu käesolevas jaos sätestatud alustel ja korras tühistanud, võib nõuda teiselt poolelt kahju hüvitamist. Kahju hüvitamise eesmärgiks on teingu tühistanud isiku asetamine olukorda, milles ta oleks olnud, kui ta ei oleks teingu teinud.

(2) Tehingu teine pool ei pea kahju hüvitama, kui ta eksimusest, pettusest, ähvardusest või vägivallast ei teadnud ega pidanudki teadma.

6. peatükk TINGIMUSLIK TEHING

§ 102. Edasilükkava või äramuutva tingimusega teingu

(1) Tingimuslik on teingu, mis on tehtud edasilükkava või äramuutva tingimusega.

(2) Tehing on tehtud edasilükkava tingimusega, kui teinguuga kindlaksmääratud õiguslike tagajärgede tekkimine sõltub asjaolust (edasilükkav tingimus), mille kohta ei ole teada, kas see saabub või ei saabu.

(3) Tehing on tehtud äramuutva tingimusega, kui teinguuga kindlaksmääratud õiguslike tagajärgede lõppemine sõltub asjaolust (äramuutev tingimus), mille kohta ei ole teada, kas see saabub või ei saabu.

§ 103. Mitme edasilükkava või äramuutva tingimusega teingu

Kui teinguuga on kindlaks määratud mitu omavahel seotud tingimust, on teinguuga seotud õiguslike tagajärgede tekkimiseks või lõppemiseks vajalik kõigi tingimuste saabumine. Kui tingimused on määratud alternatiivselt, peab saabuma vähemalt üks tingimus.

§ 104. Tingimuse saabumise takistamine või sellele kaasaaitamine

(1) Tingimus loetakse saabunuks ka juhul, kui selle saabumist takistas hea usu põhimõtte vastaselt pool, kellele tingimuse saabumine ei ole kasulik.

(2) Tingimust ei loeta saabunuks, kui selle saabumisele aitas hea usu põhimõtte vastaselt kaasa pool, kellele tingimuse saabumine on kasulik.

§ 105. Õiguste ja kohustuste tekkimise või lõppemise aeg

(1) Edasilükkava tingimusega tehtud teingu puhul tekivad ja äramuutva tingimusega tehtud teingu puhul lõpevad teinguuga kindlaksmääratud õigused ja kohustused tingimuse saabumisel.

(2) Kui teinguuga on ette nähtud, et tingimuse saabumisel tekivad või lõpevad teinguuga kindlaksmääratud õigused ja kohustused kindlaksmääratud ajal enne tingimuse saabumist, peavad pooled tingimuse saabumisel täitma teingu tulenevaid kohustusi teinguuga kindlaksmääratud ajast alates.

§ 106. Käsurused hõljumisajal

(1) Hõljumisaeg on ajavahemik teingu tegemisest kuni tingimuse saabumiseni või selle saabumise võimatuse ilmnemiseni.

(2) Tingimusliku teingu teinud isiku poolt hõljumisajal tehtud käsurustehing on tingimuse saabumisel tühine, kui käsurustehing välistab või piirab tingimusega seotud õigusliku tagajärje saabumist. Tühine on ka täitemenetluses, hagi tagamiseks või pankrotihalduri poolt tehtud käsurus, mis välistab või piirab tingimusega seotud õigusliku tagajärje saabumist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatu ei piira ega välista kolmandate isikute heauskselt omandatud õigusi.
[RT I 2003, 78, 523- jõust. 27.12.2003]

§ 107. Kahju hüvitamine

(1) Edasilükkava tingimusega teingu puhul võib teingupool, kelle õiguse tekkimine on seotud tingimusega, nõuda tingimuse saabumisel teingu teiselt poolelt kahju hüvitamist, kui tingimusega seotud õigus ei teki või ei teki ettenähtud kujul teisest poolest tuleneva asjaolu töttu.

(2) Äramuutva tingimusega teingu puhul on kahju hüvitamise nõudeõigus teingupoolel, kelle kasuks endine õiguslik olukord oleks pidanud taastuma.

§ 108. Võimatu tingimus

(1) Võimatu on tingimus, mille kohta on teingu tegemise ajal teada, et see ei saabu.

(2) Kui teinguga kindlaksmääratud õiguste või kohustuste tekkimine on seatud sõltuvusse võimatus tingimusest, on teing tühine.

(3) Kui teinguga kindlaksmääratud õiguste või kohustuste lõppemine on seatud sõltuvusse võimatus tingimusest, loetakse teing tehtuks selle tingimusesta.

§ 109. Seadusvastane tingimus

(1) Kui teingus sisalduv edasilükkav tingimus on vastuolus seaduse, heade kommete või avaliku korraga, on teing tühine.

(2) Kui teinguga kindlaksmääratud õiguste ja kohustuste lõppemine on seatud sõltuvusse seaduse, avaliku korra või heade kommetega vastuolus olevast tingimusest, loetakse teing tehtuks selle tingimusesta.

§ 110. Tähtpäeva määramine

Tehinguga kindlaksmääratud õigusliku tagajärje tekkimiseks või lõppemiseks tähtpäeva ettenägemise korral kohaldatakse vastavalt käesolevas peatükis edasilükkava või äramuutva tingimuse kohta sätestatut.

7. peatükk TEHINGU TEGEMISE NÕUSOLEK

§ 111. Nõusoleku avaldamine

(1) Kui teingu kehtivus sõltub kolmanda isiku nõusolekust, võib kolmas isik nõusoleku andmise või sellest keeldumise avaldada teingu teinud isikule, mitmepoolse teingu puhul ka teingupoolle. Nõusolek võib olla teingu tegemisele eelnev või antud tagantjärele (heaksiit).

(2) Kui teingu jaoks on seaduses ette nähtud teatud vorm, peab nõusolek teingu tegemiseks olema samas vormis. Avaliku võimu teostamisel annab haldusorgan nõusoleku haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354; 2002, 53, 336; 61, 375) §-s 55 sätestatud vormis.

[RT I 2003, 13, 64- jõust. 01.07.2003]

§ 112. Eelneva nõusoleku tagasivõetavus

Eelneva nõusoleku võib kuni teingu tegemiseni tagasi võtta, kui nõusoleku andnud isik ei ole nõusoleku andmisel nõusoleku tagasivõtmise õigusest loobunud. Nõusoleku tagasivõtmise avalduse võib teha teingu teha soovivale isikule, mitmepoolse teingu puhul ka teingupoolle.

§ 113. Heaksiidu tagasiulatuv mõju

Kui teing on heaks kiidetud, kehtivad heaksiidu õiguslikud tagajärjed alates teingu tegemisest, kui seadusest või poolte kokkuleppest ei tulene teisiti.

§ 114. Õigustamata isiku käsutustehing

(1) Kui õigustamata isik on eset käsutanud, on käsitus kehtiv, kui selleks oli õigustatud isiku eelnev nõusolek.

(2) Kui õigustamata isikul ei olnud eseme käsutamiseks õigustatud isiku eelnevat nõusoleket, muutub tema poolt eseme käsutamine kehtivaks, kui õigustatud isik kiidab käsutuse heaks.

8. peatükk

ESINDAMINE

§ 115. Tehingu tegemine esindaja kaudu

(1) Tehingu võib teha ka esindaja kaudu. Esindaja tehtud tehing kehtib esindatava suhtes, kui esindaja tegi tehingu esindatava nimel ja esindajal oli tehingu tegemiseks esindusõigus.

(2) Esindaja kaudu ei või teha tehingut, mis seadusest või kokkuleppest tulenevalt tuleb teha isiklikult.

(3) Käesolev peatükk ei reguleeri esindamise aluseks olevast õigussuhtest tulenevaid õigusi ja kohustusi.

§ 116. Tehingu tegemine esindatava nimel

(1) Esindaja võib teingu teha otse esindatava nimel, samuti võib teingu tegemine esindatava nimel tuleneda tehingu tegemisega seotud asjaoludest.

(2) Kui teingu on teinud majandus- või kutsetegevuses tegutseva isiku töötaja või muu isik, kelle eest majandus- või kutsetegevuses tegutsev isik vastutab, ja teingu on seotud sellise majandus- või kutsetegevusega, siis eeldatakse, et teingu on tehtud majandus- või kutsetegevuses tegutseva isiku nimel.

§ 117. Esindusõigus

(1) Esindusõigus on õiguste kogum, mille piires esindaja saab tegutseda esindatava nimel.

(2) Esindusõiguse võib anda teinguuga (volitus) või see võib tuleneda seadusest (seadusjärgne esindusõigus).

§ 118. Volituse andmine

(1) Volituse andmine toimub esindatava poolt vastava tahteavalduuse tegemisega esindajale või isikule, kellega tehingu tegemiseks volitus antakse, või avalikkusele.

(2) Kui esindajana tegutseva isiku avaldused või käitumine mõjutavad teist isikut mõistlikult uskuma, et esindajana tegutsevale isikule on antud volitus teingu tegemiseks, ning esindatav teab või peab teadma, et isik tegutseb tema nimel esindajana ja talub selle isiku sellist tegevust, siis loetakse, et esindatav on volituse andnud.

(3) Kui seaduses on teingu tegemiseks ette nähtud teatud vorm, mille järgimata jätmise korral on teingu tühine, peab teingu tegemiseks antud volitus olema samas vormis.

§ 119. Edasivolitus

(1) Esindajal on edasivolitamise õigus, kui see tuleneb volitusest. Kui volitus on antud teingu tegemiseks, mille puhul ei saa mõistlikult oodata selle tegemist esindaja poolt isiklikult, siis eeldatakse, et esindajal on edasivolitamise õigus.

(2) Seaduslik esindaja võib anda teisele isikule volituse teingu tegemiseks.

§ 120. Esindusõiguse ulatus

(1) Seadusjärgse esindusõiguse ulatus määratatakse seadusega.

(2) Volituse ulatuse määrab esindatav. Volitust tõlgendatakse selliselt, nagu pidi esindatava tahteavaldust või käitumist mõistma isik, kellele volitus anti või kes avalikkusele suunatud tahteavalduusele või esindatava avaldusele või käitumisele tugineb.

§ 121. Majandus- või kutsetegevuses tegutseva isiku esindamise erisused

(1) Kui isikul on volitus teha teise isiku majandus- või kutsetegevuses kõiki teinguuid, mis on sellises majandus- või kutsetegevuses tavasilised, ei või ta siiski eraldi volituseta kinnisasja võõrandada või koormata ega sõlmida laenulepingut.

(2) Teise isiku ülesandel tema majandus- või kutsetegevuses kaupu müüv või teenuseid osutav isik loetakse volitatuks tegema kõiki teinguuid, mis on tavasilelt vajalikud selliste kaupade müümiseks või teenuste osutamiseks.

(3) Kui esindusõigust on käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatuga võrreldes piiratud, kehtib piirang kolmanda isiku suhtes üksnes juhul, kui kolmas isik sellest teadis või pidi teadma.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatut ei kohaldata prokuristi suhtes.

§ 122. Esindamine mitme esindaja korral

(1) Mitmele isikule sama sisuga volituse andmise korral eeldatakse, et igaüks neist võib esindatavat iseseisvalt esindada.

(2) Kui mitu esindajat võivad esindatavat esindada üksnes ühiselt (ühine esindamine), võib igaüks neist siiski eraldi võtta esindatava nimel vastu tahteavaldis.

§ 123. Esindaja ja esindatava teadmine asjaoludest

(1) Kui teingu tegemisel esines eksimus, pettus, ähvardus, vägivald või muud asjaolud, mis annavad aluse teingu tühistamiseks, või kui teingu õiguslikud tagajärjed sõltuvad sellest, kas isik teadis teatud asjaolusid või pidi neid teadma, siis tuleb nende asjaolude hindamisel lähtuda esindaja, mitte esindatava isikust.

(2) Kui volituse puhul tegutses esindaja vastavalt esindatava juhistele, ei või esindatav tugineda esindaja teadmatusele asjaolude suhtes, mida esindatav ise teadis või pidi teadma.

§ 124. Esindamine piiratud teovõimega isiku poolt

Esindajaks võib olla ka piiratud teovõimega isik, välja arvatuud seadusjärgse esindusõiguse puhul.

§ 125. Esindusõiguse lõppemise alused

(1) Seadusjärgne esindusõigus lõpeb seadusega ettenähtud alustel ja korras.

(2) Volitus lõpeb, kui:

- 1) esindaja on teinud teingu, milleks volitus oli antud;
- 2) teingu tegemine, milleks volitus oli antud, on muutunud võimatuks;
- 3) volituse tähtaeg möödub;
- 4) saabub äramuutev tingimus, millega on seotud volituse lõppemine;
- 5) esindatav võtab volituse tagasi;
- 6) esindaja loobub volitusest;
- 7) see tuleneb volituse andmisse aluseks olevast teingust;
- 8) volituse andmisse aluseks olev leping lõpeb;
- 9) esindatav sureb;
- 10) esindatavaks või esindajaks olev juriidiline isik lõpeb;
- 11) kuulutatakse välja esindatava pankrot;
- 12) esineb muu seaduses sätestatud volituse lõppemise alus.

(3) Volitus ei lõpe esindatava surmaga, kui ei lõpe esindamise aluseks olev käsundusleping.

(4) Eeldatakse, et volitus lõpeb ka siis, kui kuulutatakse välja esindaja pankrot või esindaja sureb või tema üle seatakse eestkoste.

(5) Kui volituse kohta on antud kirjalik dokument (volikiri), tuleb see pärast volituse lõppemist esindatavale tagastada. Volikirja tagastamise kohustuse puhul ei või kasutada võlaõigusseaduse §-s 110 nimetatud kohustuse täitmisenist keeldumise õigust.

[RT I, 13.03.2014, 3- jäost. 23.03.2014]

§ 126. Volituse tagasivõtmine

(1) Esindatav võib volituse igal ajal tagasi võtta, isegi kui volitus on tähtajaline. Volituse tagasivõtmine toimub tahteavaldis tegemisega esindajale või kolmandale isikule, kellega teingu tegemiseks oli volitus antud, või avalikkusele.

(2) Esindatav võib volituse andmisel esindaja või kolmanda isiku huvides oleva teingu tegemiseks määratada, et volitus on tagasivõtmatu.

(3) Esindatav võib ka tagasivõtmatuna antud volituse mõjuval põhjusel tagasi võtta.

§ 127. Volituse kehtivus kolmandate isikute suhtes

(1) Kui volitus on antud tahteavaldisega kolmandale isikule või avalikkusele või kui esindatav on volituse andmisest kolmandale isikule või avalikkusele teada andnud, loetakse volitus kolmanda isiku või avalikkuse suhtes kehtivaks, kuni volitust ei ole samal viisil tagasi võetud või selle lõppemisenist teatatud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatut kohaldatakse vastavalt ka volituse piiramise korral.

(3) Kui volituse kohta on antud volikiri, siis loetakse, et volitus kehtib seni, kuni volikirja ei ole esindatavale tagasi antud või kehtetuks kuulutatud.

(4) Hoolimata käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatust, loetakse volitus piiratuks või lõppenuks isiku suhtes, kes tehingu tegemisel esindaja volituse lõppemisest või piramisest teadis või pidi teadma.

§ 128. Esindusõiguseta isiku ühepoolne teing

(1) Teise isiku nimel esindusõiguseta tehtud ühepoolne teing on tühine.

(2) Kindlale isikule suunatud ühepoolsele tehingule, mis on tehtud teise isiku nimel esindusõiguseta, kohaldatakse vastavalt käesoleva seaduse §-des 129 ja 130 sätestatut, kui isik, kellele teing oli suunatud, ei vaelnud tehingu tegemisele vastu, kuigi ta esindusõiguse puudumisest teadis või pidi teadma.

§ 129. Esindusõiguseta isiku mitmepoolne teing

(1) Teise isiku nimel esindusõiguseta tehtud mitmepoolne teing on tühine, välja arvatud juhul, kui isik, kelle nimel esindusõiguseta isik tehingu tegi, selle hiljem heaks kiidab.

(2) Teise isiku nimel esindusõiguse piire ületades tehtud mitmepoolne teing kehtib esindatava suhtes osas, milleks esindajal oli esindusõigus, kui teing on osadeks jagatav ja võib eeldada, et teing oleks tehtud ka osata, milleks esindajal ei olnud esindusõigust.

(3) Kui isik on teinud tehingu esindusõigust omamata või esindusõigust ületades, võib tehingu teine pool teha isikule, kelle nimel teing tehti, ettepaneku teing heaks kiita. Heaskiit on kehtiv, kui see on avaldatud ettepaneku tegijale.

(4) Kui isik, kelle nimel teing tehti, ei avalda heaskiitu kahe nädala jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ettepaneku saamisest, siis loetakse, et ta ei ole tehingut heaks kiitnud.

(5) Kuni tehingu heaskiitmiseni võib teine pool tehingu tegemiseks tehtud tahteavalduuse tagasi võtta, välja arvatud juhul, kui ta tehingu tegemisel esindusõiguse puudumisest teadis või pidi teadma.

(6) Kui volitus peab olema antud teatud vormis, peab ka heaskiit olema antud samas vormis.

§ 130. Esindusõiguseta isiku vastutus

(1) Teise isiku nimel tehingu teinud isik, kellel ei olnud esindusõigust, peab juhul, kui isik, kelle nimel teing tehti, tehingut heaks ei kiida, hüvitama teisele poolele tehingu ettevalmistamisel kantud kulutused ja sellega seotud muu kahju, mida teine pool kandis seetõttu, et ta uskus esindusõiguse olemasolusse.

(2) Kui teise isiku nimel tehingu teinud isik teadis või pidi teadma, et tal esindusõigust ei ole, peab ta lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahjule hüvitama teisele poolele ka tehingu täitmata jätmise tõttu tekkinud kahju.

(3) Esindusõiguseta isik ei vastuta vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatule, kui tehingu teine pool esindusõiguse puudumisest teadis või pidi teadma, samuti siis, kui esindusõiguseta isik on piiratud teovõimega ja ta tegutses seadusliku esindaja nõusolekuta.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatut kohaldatakse vastavalt ka juhul, kui isikut, kelle nimel teing tehti, ei ole olemas.

§ 131. Tehingu tühistamine esindaja kohustuste rikkumise tõttu

(1) Esindatav võib tühistada esindaja poolt tehtud tehingu, mille tegemisel esindaja rikkus esindamise aluseks olevast õigussuhest tulenevaid kohustusi ja tegi tehingu, mis oli vastuolus esindatava huvidega, kui teine pool kohustuste rikkumisest teadis või pidi teadma. Kui esindaja tegutses ühtlaselt teise poole esindajana või kui esindaja tegi tehingu iseendaga, eeldatakse, et esindaja rikkus tehingu tegemisel esindamise aluseks olevast õigussuhest tulenevaid kohustusi.

(2) Esindatav ei või käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul tehingut tühistada, kui:

1) ta teadis või pidi teadma asjaoludest, mis annavad õiguse teing vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 1 tühistada, ja andis nõusoleku esindaja poolt sellise tehingu tegemiseks;

2) ta ei tühistanud tehingut mõistliku aja jooksul pärast seda, kui esindaja oli talle teatanud asjaoludest, mis annavad õiguse teing vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 1 tühistada.

(3) Esindatav võib tehingu vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 1 tühistada kuue kuu jooksul, arvates ajast, mil ta sai teada asjaoludest, mis annavad õiguse teing vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 1 tühistada. Tehingut ei või tühistada pärast kolme aasta möödumist tehingu tegemisest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatut kohaldatakse ühise esindamise korral ka juhul, kui esindamise aluseks olevast õigussuhest tulenevaid kohustusi rikkus üks esindaja.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–4 sätestatut kohaldatakse vastavalt ka juhul, kui esindaja teeb teingu edasivolituse saanud isiku kaudu.

5. osa **VASTUTUS TEISE ISIKU EEST**

§ 132. Teise isiku eest vastutamine

(1) Isik vastutab teise isiku käitumise ja temast tulenevate asjaolude eest nagu oma käitumise või endast tulenevate asjaolude eest, kui ta kasutab seda isikut pidevalt oma majandus- või kutsetegevuses ja selle isiku käitumine ning temast tulenevad asjaolud on seotud isiku majandus- või kutsetegevusega.

(2) Isik vastutab samuti teise isiku käitumise või temast tulenevate asjaolude eest, kui ta kasutab seda isikut oma kohustuste täitmisel ja selle isiku käitumine või temast tulenevad asjaolud on seotud selle kohustuse täitmisega.

§ 133. Teise isiku teadmise omistamine

(1) Kui isik kasutab teist isikut pidevalt oma majandus- või kutsetegevuses, siis loetakse, et talle on teada asjaolud, mida teab majandus- või kutsetegevuses kasutatav isik, välja arvatud juhul, kui majandus- või kutsetegevuses kasutatava isiku ülesanded ei hõlma sellise teabe vahendamist teda majandus- või kutsetegevuses kasutavale isikule või kui majandus- või kutsetegevuses kasutatavalts isikult ei saa sellise teabe vahendamist, arvestades tema ülesandeid majandus- või kutsetegevuses, mõistlikult oodata.

(2) Kui isik kasutab teist isikut oma kohustuse täitmisel, loetakse, et talle on teada need asjaolud, mida teab kohustuse täitmisel kasutatav isik, kui asjaolud on seotud selle kohustuse täitmisega.

6. osa **TÄHTAEG JA TÄHTPÄEV**

§ 134. Tähtaja mõiste

(1) Tähtaeg on kindlaksmääratud ajavahemik, millega on seotud õiguslikud tagajärjed.

(2) Tähtaeg määratatakse aastate, kuude, nädalate, päevade, tundide või väiksemate ajaühikute või kindlalt saabuva sündmusega.

§ 135. Tähtaja algus ja lõpp

(1) Tähtaja kulgemine algab järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva või sündmuse saabumist, millega määratati kindlaks tähtaja algus, kui seadusest või lepingust ei tulene teisiti.

(2) Tähtaeg lõpeb tähtpäeva saabumisel.

§ 136. Tähtpäeva saabumine

(1) Tähtpäeva saabumine määratatakse tähtaja või kindlaksmääratud sündmusega.

(2) Kui tähtpäeva saabumine on määratud aastates arvutatava tähtajaga, saabub tähtpäev viimase aasta vastaval kuul ja päeval.

(3) Kui tähtpäeva saabumine on määratud kuudes arvutatava tähtajaga, saabub tähtpäev viimase kuu vastaval päeval.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud korras määratav tähtpäev satub kuule, milles vastavat kuupäeva ei ole, loetakse tähtpäev saabunuks selle kuu viimasel päeval.

(5) Kui tähtpäeva saabumine on määratud nädalates arvutatava ajavahemikuga, saabub tähtpäev ajavahemiku viimase nädala vastaval päeval.

(6) Kui tähtpäeva saabumine on määratud päevades arvutatava ajavahemikuga, saabub tähtpäev ajavahemiku viimasel päeval.

(7) Kui tähtpäeva saabumine on määratud teatud kuupäeva, kellaaja või sündmuse toimumisega, saabub tähtpäev sellel kuupäeval, kellaajal või sündmuse toimumisel.

(8) Kui tahteavaluse tegemiseks või kohustuse täitmiseks ettenähtud tähtpäev satub riigipühale või muule puhkepäevale, loetakse tähtpäev saabunuks puhkepäevale järgneval esimesel tööpäeval.

(9) Tähtaaja määramisel loetakse päevaks ajavahemikku kesköst keskööni.

(10) Kui tähtpäeva saabumine on määratud päevast väiksema ajaühikuga arvutatava tähtajaga, saabub tähtpäev selle ajaühiku saabumisel.

[RT I 2003, 78, 523- jõust. 27.12.2003]

§ 137. Tähtaaja möödumine

(1) Kui tähtpäeva saabumine on määratud päevades või suuremates ajaühikutes arvutatava tähtajaga, möödub tähtaeg tähtpäeva saabumise päeval kell 24.00, kui seadusest ei tulene teisiti.

(2) Majandus- või kutsetegevuses tegutsevale isikule tähtaaja jooksul edastamisele kuuluv tahteavalus tuleb talle edastada ja tähtaaja jooksul tema suhtes tehtav toiming teha hiljemalt tähtpäeval selle koha, kus tahteavalus tuleb edastada või toiming teha, tavallise tööaja lõpuks.

7. osa TSIVIILÕIGUSTE TEOSTAMINE

9. peatükk TSIVIILÕIGUSTE TEOSTAMISE VIISID

§ 138. Hea usu põhimõte

(1) Õiguste teostamisel ja kohustuste täitmisel tuleb toimida heas usus.

(2) Õiguse teostamine ei ole lubatud seadusvastasel viisil, samuti selliselt, et õiguse teostamise eesmärgiks on kahju tekitamine teisele isikule.

§ 139. Heausksuse eeldus

Kui seadus seob õiguslikud tagajärjed heausksusega, tuleb selle olemasolu eeldada, kui seadusest ei tulene teisiti.

§ 140. Hädakaitse

Hädakaitseks tehtud tegu ei ole õigusvastane, kui seejuures ei ületatud hädakaitse piire.

§ 141. Hädaseisund

(1) Isik, kes tekib kahju ennast või teist isikut või vara ähvardava ohu törjumiseks, ei tegutse õigusvastaselt, kui kahju tekitamine on vajalik ohu törjumiseks ja kahju ei ole ähvordanud ohuga võrreldes ebamõistlikult suur.

(2) Kahju tekitanud isik peab hüvitama kahju, mille ta ohtu törjudes tekitas, kui törjutud oht tekkis temast tuleneva asjaolu tõttu.

(3) Kui see on asjaolude kohaselt mõistlik, võib hädaseisundis tekitatud kahju hüvitamist nõuda isikult, kelle huvides kahju tekitati.

10. peatükk AEGUMINE

1. jagu Aegumise tagajärjed

§ 142. Aegumise mõiste

(1) Õigus nõuda teiselt isikult teo tegemist või sellest hoidumist (nõue) aegub seaduses sätestatud tähtaaja (aegumistähtaeg) jooksul. Pärast nõude aegumist võib kohustatud isik keelduda oma kohustuse tätmisest.

(2) Seaduses sätestatud juhtudel nõudeõigus ei aegu.

§ 143. Aegumise arvestamine kohtu poolt

Kohus või muu vaidlust lahendav organ võtab nõude aegumist arvesse ainult kohustatud isiku taotlusel.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 144. Kõrvalkohustusest tuleneva nõude aegumine

Koos põhikohustusest tuleneva nõudega aegub ka kõrvalkohustusest tulenev nõue, kuigi see ei oleks eraldi veel aegunud.

§ 145. Kokkulepe aegumise kohta

(1) Tehinguga võib nõude aegumise tingimusi kergendada, eelkõige aegumistähtaega lühendada. Aegumise kergendatud tingimusi ei kohaldata, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult.

(2) Poolte kokkuleppel võib aegumistähtaega, mis on lühem kui kümme aastat, pikendada, kuid mitte enam kui kümne aastani.

(3) Loobumine õigusest nõuda aegumise kohaldamist on tühine.

§ 145¹. Aegumise tagajärjed tagatisele

(1) Pandiga tagatud nõude aegumine ei võta pandipidajalt õigust põhivõla nõude rahuldamisele panditud eseme arvel.

(2) Omandireservatsiooni korral võib omanik nõuda asja väljaandmist ka juhul, kui omandireservatsiooniga tagatud nõue on aegunud.

[RT I 2003, 78, 523- jõust. 27.12.2003]

2. jagu **Tehingust tuleneva nõude aegumine**

§ 146. Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg

(1) Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat.

(2) Ehitise puuduse tõttu töövõtulepingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on viis aastat. Ehitise puuduse tõttu müügilepingust tulenev nõue ei aegu enne viie aasta möödumist ehitise valmimisest.

(3) Kui ehitise puuduse on põhjustanud eesmärgipäraselt ehitise valmistamiseks kasutatud toorme või materjali puudused, on selle toorme või materjali puudustest tuleneva nõude aegumistähtaeg viis aastat.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud nõuetu aegumistähtaeg on kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult.

(5) Kinnisomandi üleandmise nõude, kinnisaja asjaõigusega koormamise, asjaõiguse üleandmise või lõpetamise või asjaõiguse sisu muutmise nõude aegumistähtaeg on kümme aastat.

§ 147. Aegumistähtaaja algus

(1) Aegumistähtaeg algab nõude sissenõutavaks muutumisega, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kui õigustatud isik võib nõuda teiselt isikult teatud teost hoidumist, algab teost hoidumise nõude aegumistähtaeg kohustuse rikkumisest.

(2) Nõue muutub sissenõutavaks alates ajahetkest, mil õigustatud isikul on õigus nõuda nõudele vastava kohustuse täitmist.

(3) Kokkulepitud tasu maksmise nõude aegumistähtaeg algab selle aasta lõppemisest, mil nõue muutub sissenõutavaks. Kui nõue muutub sissenõutavaks arve esitamisega, algab nõude aegumistähtaeg selle kalendriaasta lõppemisest, mil õigustatud isik võib arve esitada.

(4) [Kehtetu -RT I 2003, 78, 523- jõust. 27.12.2003]

§ 148. Lepinguelsetest läbirääkimistest tuleneva nõude aegumine

Käesolevas jaos sätestatut kohaldatakse ka lepinguelsetest läbirääkimistest tuleneva kohustuse rikkumisest tuleneva nõude aegumisele.

3. jagu Seadusest tuleneva nõude aegumine

§ 149. Seadusest tuleneva nõude aegumistähtaeg

Seadusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kümme aastat selle nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Teost hoidumisele suunatud nõude aegumistähtaeg algab hoidumiskohustuse rikkumisest.

§ 150. Kahju õigusvastasesest tekitamisest tuleneva nõude aegumistähtaeg

(1) Kahju õigusvastasesest tekitamisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik kahjust ja kahju hüvitama kohustatud isikust teada sai või pidi teada saama.

(2) Kui kahju hüvitama kohustatud isik on õigustatud isiku kulul seoses kahju tekitamisega rikastunud, on ta ka pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud aegumistähtaaja möödumist kohustatud andma saadu välja alusetu rikastumise sätete järgi.

(3) Kahju õigusvastasesest tekitamisest tulenev nõue aegub, sõltumata käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatust, hiljemalt kümne aasta möödumisel kahju põhjustanud teo tegemisest või sündmuse toimumisest.

§ 151. Alusetust rikastumisest tuleneva nõude aegumistähtaeg

(1) Alusetust rikastumisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik teada sai või pidi teada saama, et tal on alusetust rikastumisest tulenev nõue. Õiguse rikkumise korral algab rikkumise teel saadu väärtsuse hüvitamisele suunatud alusetu rikastumise nõude aegumistähtaeg ajast, mil õigustatud isik rikkumisest ja kohustatud isikust teada sai või pidi teada saama.

(2) Alusetust rikastumisest tulenev nõue aegub, sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust, hiljemalt kümne aasta möödumisel alusetu rikastumise toimumisest.

§ 152. Aegumine nõuete konkurentsi korral

(1) Kui samasisulise nõude võib esitada nii seadusest kui teingust tuleneval alusel, kohaldatakse nõude aegumisele käesoleva peatüki 2. jaos sätestatut.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatut ei kohaldata käesoleva peatüki 4. jaos nimetatud nõuete aegumisele.

4. jagu Aegumine erijuhtudel

§ 153. Surma põhjustamisest, kehavigastuse tekitamisest, tervise kahjustamisest või vabaduse võtmisest tuleneva nõude aegumine

(1) Surma põhjustamisest, kehavigastuse tekitamisest, tervise kahjustamisest või vabaduse võtmisest tuleneva nõude aegumistähtaeg, olenemata sellest, milline on nõude õiguslik alus, on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik kahjust ja kahju hüvitamiseks kohustatud isikust teada sai või pidi teada saama.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõuded aeguvad hiljemalt 30 aasta jooksul, arvates kahju põhjustanud teo tegemisest või sündmuse toimumisest.

§ 154. Korduvate kohustuste täitmisele suunatud nõude aegumine

Korduvate kohustuste täitmisele suunatud nõude aegumistähtaeg, olenemata sellest, milline on nõude õiguslik alus, on kolm aastat iga üksiku kohustuse jaoks, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Aegumistähtaeg algab selle kalendriaasta lõppemisest, kui kohustusele vastav nõue muutub sissenõutavaks.

[RT I, 22.03.2021, 1 - jõust. 01.04.2021]

§ 155. Omandiõigusest tuleneva väljaandmisnõude ning perekonna- ja pärimisõigusest tuleneva nõude aegumine

(1) Omandiõigusest tuleneva väljaandmisnõude ning perekonna- ja pärimisõigusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on 30 aastat nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Omandiõigusest tulenev väljaandmisnõue omavolilise valdaja vastu ei aegu.

§ 156. Aegumine õigusjärgluse korral

Omandiõigusest tuleneva väljaandmisnõude või valduse kaitse nõude aegumist ei mõjuta asja valduse muutumine, kui asi on õigusjärgluse tõttu sattunud teise isiku valdusse.

§ 157. Jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude ja muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumine

[RT I, 22.03.2021, 1- jõust. 01.04.2021]

(1) Jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumistähtaeg on kümme aastat.

(1¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täitedokumendiga on tunnustatud kahju õigusvastasesest tekitamisest tulenev nõue või kriminaalmenetluse raames tsivilhagiga esitatud nõue, siis on sellise nõude täitmise aegumistähtaeg 20 aastat.

(2) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹nimetatud nõude täitmise aegumistähtaeg algab kohtulahendi jõustumisest või muu täitedokumendi väljaandmisenist, kuid mitte enne nõude sissenõutavaks muutumist.

(3) Pankrotimenetluses tunnustatud nõude täitmise aegumistähtaeg on kümme aastat pankrotimenetluse lõppemisest arvates.

(4) Korduvate kohustuste tätmisest tuleneva tulevikus sissenõutavaks muutuva jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumistähtaeg on kolm aastat iga üksiku kohustuse jaoks. Aegumistähtaeg algab selle kalendriaasta lõppemisest, kui kohustusele vastav nõue muutub sissenõutavaks.

(5) Lapse ülalpidamise kohustuse nõude täitmise aegumistähtaeg on kümme aastat iga üksiku kohustuse jaoks. Aegumistähtaeg algab selle kalendriaasta lõppemisest, kui kohustusele vastav nõue muutub sissenõutavaks.

(6) Täitmise aegumine peatub lisaks muudele käesolevas seaduses sätestatud alustele ka täitemenetluse ajal sissenõudja poolt esitatud hagi või avalduse alusel võlgniku yara või selle kindlakstegemise kohta toimuva kohtumenetluse ajaks. Täitmise aegumise peatumise lõppemisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 160 lõigetes 3 ja 4 sätestatut.

[RT I, 22.03.2021, 1- jõust. 01.04.2021]

5. jagu **Aegumise katkemine ja peatumine**

§ 158. Aegumise katkemine nõude tunnustamisega

(1) Aegumine katkeb ja algab uuesti kohustatud isiku poolt nõude tunnustamisega.

(2) Nõude tunnustamine võib seisneda õigustatud isikule võlgnetava osalises tasumises, intresside maksmisses, tagatise andmisses või muus teos.

(3) Aegumist ei loeta katkenuks täitemenetluses sissenõudjale võlgnetava osalise tasumisega, intresside maksmissega, tagatise andmissega või muu teo tegemisega.

[RT I, 22.03.2021, 1- jõust. 01.04.2021]

§ 159. Aegumise katkemine täitedokumendi täitmiseks esitamisega

[RT I, 22.03.2021, 1- jõust. 01.04.2021]

(1) Jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumine katkeb ja algab uuesti täitedokumendi esimest korda täitmiseks esitamisega.

(2) Aegumist ei loeta katkenuks, kui täitedokumenti ei võeta täitmiseks.

[RT I, 22.03.2021, 1- jõust. 01.04.2021]

§ 160. Aegumise peatumine hagi esitamisega

(1) Aegumine peatub õigustatud isiku poolt hagi esitamisega nõude rahuldamiseks või tunnustamiseks.

(2) Hagi esitamisega on võrdsustatud:

- 1) nõude esitamine pankrotimenetluses;
 - 2) avalduse esitamine hagi tagamiseks enne hagi esitamist, kui see avaldus rahuldatakse;
 - 3) avalduse esitamine maksekäsu kiirmenetluses või muus hagita menetluses;
- [RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]
- 3¹) võlgiku saneerimisavaluse või maksejõuetusavaluse esitamine;
- [RT I, 20.06.2022, 1- jõust. 01.07.2022]
- 4) avalduse esitamine seaduses sätestatud kohtueelses menetluses, sõltumata sellest, kas menetluses tehakse täitedokumentiks olev otsus;
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]
- 5) nõude tasaarvestamine kohtumenetluses nõudega, mille täitmist hagiga taotletakse;
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]
- 6) kolmada isiku kaasamine menetlusse kolmada isiku vastu suunatud nõude suhtes;
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]
- 7) avalduse esitamine eeltõendamismenetluses;
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]
- 8) samas asjas esmakordse avalduse esitamine menetluseks menetlusabi saamiseks enne kohtumenetluse alustamist.
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(3) Nõude aegumise peatumine lõpeb peatumise aluseks oleva menetluse jõustunud lahendiga lõppemisega.
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(4) Kohtumenetluse peatamise korral lõpeb nõude aegumise peatumine kolme aasta möödumisel poolte või kohti poolt viimase protsessitoimingu tegemisest. Menetluse jätkamisel peatub aegumine uuesti.

§ 160¹. Aegumise peatumine tarbijate või andmesubjektide kollektiivsetes huvides ettekirjutuse tegemise ja esindushagi esitamisega

Tarbi ja või andmesubjekti nõude aegumine peatub, kui pädev asutus teeb esimese menetlustoimingu tarbijate või andmesubjektide kollektiivsete huvide rikkumise tuvastamise, lõpetamise või edasise rikkumise keelamise kohta ettekirjutuse tegemise menetluses või kui pädev üksus esitab tarbijate või andmesubjektide kollektiivsete huvide kaitseks kollektiivse esindushagi.

[RT I, 31.12.2024, 5- jõust. 01.01.2025]

§ 161. Aegumise peatumine vahekohtumenetluse korral

(1) Käesoleva seaduse §-s 160 sätestatud kohaldatakse ka nõude esitamisel vahekohtusse vastavalt vahekohtu kokkuleppele.

(2) Kui vahekohtu kokkuleppes ei ole vahekohtunike nimetatud või kui vahekohtuniku nimetamine on vajalik muul põhjusel või kui vahekohtu poole võib pöörduda alles pärast muude kokkulepituid eelduste täitmist, peatub aegumine juba siis, kui õigustatud isik teeb vajalikud toimingud vahekohtuniku määramiseks või muude vahekohtusse pöördumise eelduste täitmiseks.

§ 162. Aegumise peatumine kohustuse tätmisest keeldumise õiguse puhul

Aegumine peatub ajaks, mil kohustatud isikul on kokkuleppel õigustatud isikuga ajutiselt õigus keelduda kohustuse tätmisest, eelkõige, kui talle on antud täiendav tähtaeg täitmiseks.

§ 163. Aegumise peatumine väärmatu jõu tõttu

Aegumine peatub, kui õigustatud isik ei saa aegumistähtaaja viimase kuue kuu jooksul väärmatu jõu tõttu oma õigusi kohtus või muul seaduses sätestatud viisil kaitsta. Aegumise peatumine lõpeb, kui lõpeb väärmatu jõu mõju.

§ 164. Aegumise peatumine perekondlikul põhjusel või eestkoste ajal

(1) Abikaasadevaheliste nõuete aegumine on abielu kestel peatunud.

(1¹) Registreeritud elukaaslaste vaheliste nõuete aegumine on registreeritud kooselu kestel peatunud.
[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

(2) Vanemate ja laste vaheliste nõuete aegumine on peatunud kuni lapse täisealiseks saamiseni.

(3) Eestkostja ja eestkostetava vaheliste nõuete aegumine on peatunud eestkoste aja jooksul.

(4) Vara hooldaja ja hooldatava vaheliste nõuete aegumine on peatunud hoolduse aja jooksul.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 165. Aegumise peatumine piiratud teovõimega isiku puhul

(1) Kui piiratud teovõimega isikul ei ole seaduslikku esindajat, peatub tema nõuete ja tema vastu suunatud nõuete aegumine kuni isiku teovõimeliseks saamiseni või talle seadusliku esindaja määramiseni.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõuded ei aegu enne kuue kuu möödumist ajast, mil isik saab teovõimeliseks või talle määratakse seaduslik esindaja.

§ 166. Aegumise peatumine pärimise korral

(1) Pärandvarasse kuuluva või pärandvara vastu suunatud nõude aegumine peatub ajani, mil pärija võtab pärandvara vastu või pärandvara suhtes kuulutatakse välja pankrot või pärandvarale määratakse hooldaja.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõuded ei aegu enne kuue kuu möödumist ajast, mil pärija pärandvara vastu võttis, pärandvara suhtes pankrot välja kuulutati või pärandvarale hooldaja määratati.

§ 167. Aegumise peatumine läbirääkimiste korral

(1) Nõude aegumine peatub õigustatud ja kohustatud isiku vahel peetavate läbirääkimiste toimumise ajaks, kui läbirääkimisi peetakse nõude või asjaolu üle, millest nõue võib tuleneda. Eeldatakse, et läbirääkimised on lõppenud, kui isik läbirääkimiste jätkamisest keeldub.

(2) Õigustatud isiku poolt kohustatud isikule kohustuse täitmiseks täiendava tähtaaja määramise korral on aegumine peatunud kuni täiendava tähtaaja möödumiseni või kohustatud isiku poolt oma kohustuse tätmisest lõpliku keeldumiseni.

(3) Aegumine peatub poolte poolt kokkulepitud ekspertiisi tegemiseni või kokkulepitud leitusmenetluse lõpuni.

§ 167¹. Aegumise peatumine juriidilise isiku registrist kustutamise korral

(1) Kui juriidiline isik ennistatakse registrisse, on tema vastu oleva nõude aegumine peatunud alates registrist kustutamisest kuni registrisse ennistamiseni.

(2) Juriidilise isiku vastu olev nõue, mille aegumine on käesoleva paragrahvi lõikest 1 tulenevalt peatunud, ei aegu enne kuue kuu möödumist juriidilise isiku registrisse ennistamiseni.

[RT I, 05.05.2022, 1- jõust. 01.02.2023]

§ 168. Peatumise toime

(1) Aega, mille kestel aegumine oli peatunud, ei arvestata aegumistähtaaja hulka.

(2) Nõue ei aegu enne kahe kuu möödumist aegumise peatumise lõppemisest, kui seaduses ei ole ette nähtud, et nõue ei aegu pikema aja jooksul.

§ 169. Aegumise peatumine nõuete konkurentsi korral

Kui samasisulise nõude võib esitada nii seadusest kui teingust tuleneval alusel ja seadusest või teingust tuleneva nõude aegumine on peatunud või katkenud, siis on peatunud või katkenud nii seadusest kui teingust tuleneva nõude aegumine.

8. osa SEADUSE RAKENDAMINE

§ 170. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub selle rakendamise seaduses sätestatud ajast.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitteb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 04.12.2020, lk 1–27).
[RT I, 31.12.2024, 5- jõust. 01.01.2025]